

PREDLOG

SKRAJŠANI POSTOPEK
2017-2611-0051

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SOCIALNO VARSTVENIH PREJEMKIH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja

Sedanja ureditev sistema socialnovarstvenih prejemkov, tj. denarne socialne pomoči (v nadaljnjem besedilu: DP) in varstvenega dodatka (v nadaljnjem besedilu: VD), je določena z Zakonom o socialno varstvenih prejemkih (v nadaljnjem besedilu: ZSVarPre), objavljenim v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15 ter 88/16, in z Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: ZUPJS), objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ in 75/17.

Denarna socialna pomoč

ZSVarPre določa, da je do DP upravičen posameznik, ki si sam materialne varnosti začasno po merilih tega zakona ne more zagotoviti zaradi okoliščin, na katere ne more vplivati. Okoliščine, na katere bi posameznik lahko vplival, veljavni zakon določa primeroma. Namen DP je zagotavljanje sredstev za preživetje v višini, kot jo določa veljavni zakon. DP je namenjena samski osebi oziroma družini kot celoti. Veljavni zakon zato ureja tudi vprašanje, kako obravnavati posameznega družinskega člana, ki je brez sredstev za preživljanje po svoji krivdi (do DP ni upravičen), ter iz katerih virov si mora upravičenec poskušati zagotoviti sredstva za preživetje, preden lahko prejme denarno socialno pomoč (z delom, pravicami iz dela ali zavarovanja, z dohodki iz premoženja in drugih virov oziroma z nadomestili ali prejemki po drugih predpisih ali s pomočjo tistih, ki so ga dolžni preživljati, ali na drug način).

Višina DP, ki naj bi preprečevala absolutno revščino in zagotavljala sredstva za zadovoljevanje minimalnih potreb, ki omogočajo preživetje, se določi tako, da se od višine, ki zadošča za preživetje – od minimalnega dohodka samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine (t.i. cenzus) – odšteje dohodek samske osebe oziroma družine, ugotovljen na način, ki ga določa zakon (lastni dohodek).

Minimalni dohodek samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine se po veljavnem zakonu določi v skladu z ekvivalenčno lestvico in glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Polna višina osnovnega zneska minimalnega dohodka, ki je določena v veljavnem zakonu¹, tj. 288,81 evra, zaradi uveljavitve Zakona o dodatnih interventnih ukrepih (Uradni list RS, št. 110/11, 40/12 – ZUJF in 43/12; v nadaljnjem besedilu: ZDIU12) in Zakona za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15 in 63/16 – ZDoh-2R; v nadaljnjem besedilu: ZUJF), ki sta znesek minimalnega dohodka do 31. decembra 2014 določila v višini 260,00 evra (z možnostjo usklajevanja po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji) je stopila v veljavo šele 1. 1. 2016 z ugotovitvijo Vlade Republike Slovenije leta 2014, da je gospodarska rast v letu 2015 presegla dva in pol odstotka bruto domačega proizvoda. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 99/13; v nadaljevanju: ZSVarPre-C) je bila namreč uveljavitev oziroma začetek uporabe polne višine osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 288,81 evra s prehodnimi določbami² ponovno »zamrznjena«, in sicer za obdobje do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže dva odstotka bruto domačega proizvoda. Za omenjeno obdobje je bil določen osnovni znesek minimalnega dohodka v višini 265,22 evra, z možnostjo usklajevanja po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, saj bi se lahko drugače socialni položaj upravičencev do DP (in VD) realno poslabšal (glede na prejete zneske). Višina osnovnega zneska minimalnega dohodka se je v času od uveljavitve zneska 288,81 evra uskladila dvakrat in trenutno znaša 297,53 evra³.

Skladno z veljavnim drugim odstavkom 8. člena ZSVarPre je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, na podlagi primerljive metodologije najmanj vsakih pet let dolžno ugotoviti višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega dvajset %, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Glede na ekvivalenčno lestvico, ki je določena v veljavnem zakonu (v nadaljevanju: **ekvivalenčna lestvica za DP**), znaša DP glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 297,53 evra (v nadaljnjem besedilu: OZMD) trenutno:

1. prva odrasla oseba: 1 OZMD oziroma 297,53 evra,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,28 OZMD oziroma 380,84 evra (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,28),
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,56 OZMD oziroma 464,15 evra (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,56),
4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7 OZMD oziroma 208,27 evra,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76 OZMD oziroma 226,12 evra,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57 OZMD oziroma 169,59 evra,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,85 OZMD oziroma 252,90 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,28),
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,71 OZMD oziroma 211,25 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,14),
9. prvi otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, ki je najstarejši: 0,76 OZMD oziroma 226,12 evra,
10. vsak naslednji otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,66 OZMD oziroma 196,37 evra,

¹ Glej prvi odstavek 8. člena ZSVarPre.

² Glej prvi odstavek 36. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 99/13).

³ Glej Odredbo o usklajeni višini minimalnega dohodka od julija 2017 (Uradni list RS, št. 36/17).

11. povečanje za vsakega otroka v enostarševski družini, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem ne dobiva prejemkov ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema: 0,2 OZMD oziroma 59,51 evra.

V izogib nejasnostim se na tem mestu poudarja, da se kot prva odrasla oseba med drugim praviloma šteje tudi samska oseba (razen v primerih, ko je to izrecno določeno – npr. 4. in 5. točka v zgornjem odstavku).

V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini merila za otroka iz prejšnjega odstavka.

Varstveni dodatek

Do VD so po ZSVarPre upravičene osebe, ki so trajno nezaposljive ali trajno nezmožne za delo ali so nezaposlene in starejše od 63 let za ženske oziroma od 65 let za moške in so upravičene do DP oziroma bi do nje lahko bile upravičene ali katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine, ugotovljen na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do DP po tem zakonu, presega višino njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine, ugotovljenega na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do DP po tem zakonu, ne presega pa višine njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine za VD, ter izpolnjujejo druge pogoje po tem zakonu. Do VD niso upravičene osebe, ki so v celodnevem institucionalnem varstvu v socialnovarstvenem zavodu.

V postopku ugotavljanja upravičenosti do VD se kot oseba, ki je trajno nezmožna za delo, šteje oseba, ki:

- ima status invalida I. kategorije
- je invalidsko upokojena
- ima status invalida po zakonu, ki ureja varstvo duševno in telesno prizadetih oseb ali
- ima mnenje invalidskih komisij Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije o trajni nezmožnosti za delo.

V postopku ugotavljanja upravičenosti do VD se kot trajno nezaposljiva oseba šteje oseba, ki razpolaga z odločbo o nezaposljivosti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov oziroma drugega ustreznega organa po predpisih, ki urejajo status invalidov.

Glede na ekvivalenčno lestvico, ki je določena v veljavnem zakonu (v nadaljevanju: **ekvivalenčna lestvica za VD**), se višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do VD v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena ZSVarPre določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do DP po tem zakonu, pri čemer se osebi, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za žensko oziroma od 65 let za moškega in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena ZSVarPre, ta višina minimalnega dohodka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena veljavnega zakona, ki zaradi uskladitve trenutno znaša 297,53 evra⁴, poveča za:

1. 0,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka (187,44 evra) za samsko osebo, za edino odraslo osebo v družini in za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD in mu pripada nižji minimalni dohodek;
2. 0,34 osnovnega zneska minimalnega dohodka (101,16 evra) za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;
3. 0,69 osnovnega zneska minimalnega dohodka (205,30 evra) za samsko osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi.

Cenzus za VD tako trenutno znaša:

1. 1,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 484,97 evra za samsko osebo;
2. 1,45 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 431,42 evra za samsko osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu

⁴ Glej Odredbo o usklajeni višini minimalnega dohodka od julija 2017 (Uradni list RS, št. 36/17).

in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi;

3. 2,2 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 654,57 evra za dvočlansko družino (2 odrasli osebi, nobena ni aktivna), v kateri samo en družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD;

4. 2,54 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 755,73 evra za dvočlansko družino (2 odrasli osebi), v kateri obe osebi izpolnjujeta pogoje za upravičenost do VD.

Leta 2016 je bilo povprečno mesečno vseh prejemnikov DP okoli 52.600, prejemnikov VD okoli 10.700 upravičencev DP pa okoli 80.600, upravičencev do VD pa okoli 11.100.

Na dan 1. 10. 2017 je bilo vseh upravičencev do DP okoli 83.000. Prejemnikov do DP je bilo okoli 52.600, od tega samskih okoli 34.400, parov brez otrok okoli 4.800 in družin okoli 13.400 (vseh otrok pa okoli 21.500). V strukturi prejemnikov DP tako prevladujejo samske osebe (okoli 65 %), sledijo družine (okoli 25 %) in pari brez otrok (okoli 10 %). Enostarševskih družin prejemnic DP, v kateri je vsaj en otrok upravičen do dodatka za enostarševsko družino, je okoli 600. Število dolgotrajnih upravičencev do DP (ki so v zadnjih 3 letih DP prejeli najmanj 24 krat - seštevke mesecev, v katerih je upravičenec prejel DP) se povečuje (leta 2015 okoli 34.300 in leta 2016 okoli 36.100 oziroma okoli 44 % vseh upravičencev do DP).

Na dan 1. 10. 2017 je bilo vseh upravičencev do VD 17.400, od tega samskih okoli 14.100, parov brez otrok okoli 2.600 in družin okoli 700. Prejemnikov VD je bilo okoli 16.400.

Trenutno je minimalni dohodek za samsko osebo nižji od 1/2 praga tveganja revščine za samsko osebo (48,3 %), za neaktivni par (brez otrok) pa le minimalno nad 1/2 praga tveganja revščine za par (50,5 %). Z delovno aktivnostjo in dodelitvijo dodatka za delovno aktivnost, se samska oseba in par brez otrok približata pragu tveganja revščine. Nad pragom tveganja revščine je trenutno le minimalni dohodek enostarševskih družin z 2 ali več otroki, kjer je starš aktiven več kot 128 ur na mesec, malo pod pragom tveganja revščine (nad 90 %) pa je trenutno minimalni dohodek dvostarševskih družin s 3 otroki (oba starša aktivna več kot 128 ur), enostarševskih družin s 3 otroki (neaktiven starš), enostarševskih družin z 2 otrokoma (starš aktiven od 60 do 128 ur na mesec) in enostarševske družine z 1 otrokom (starš aktiven več kot 128 ur na mesec).

V letu 2014 so bili sprejeti ukrepi, ki so okrepili položaj družin z otroki. Med drugim se je položaj družin okrepil tudi na način, da se v dohodek ne šteje celoten otroški dodatek (za vseh otroke se ne upošteva 22,86 EVRA na otroka, prav tako pa se ne upoštevata dodatka »za enostarševstvo in neobiskovanja vrtca«), kar pomeni, da imajo družine z otroki na razpolago več sredstev, kot jim je zagotovljeno zgolj z DP. Družine z otroki v sistemu socialnih pravic prejmejo še dodatne transferje (že omenjeno neupoštevanje dela otroškega dodatka, subvencija vrtca, šolske prehrane...), s katerimi se dviguje meja njihove socialne varnosti, ki jih samske osebe in pari brez otrok ne prejema.

Past neaktivnosti

V primeru, da rast socialnih transferjev raste hitreje od rasti plač, delež socialnih transferjev v razpoložljivem dohodku raste, kar pa pomeni, da postaja posameznik oziroma družina čedalje bolj odvisen od socialnih transferjev. Če upoštevamo, da je rast socialnih transferjev odvisna od rasti življenjskih potrebščin, manjši delež plačila za delo v razpoložljivem dohodku pomeni, da je delo slabše plačano, kar pa dalje pomeni razvrednotenje dela.

Tabela: Rast OZMD in povprečne plače glede na leto 2011

Leto	Povprečni OZMD	% povečanja OZMD glede na 2011	Povprečna plača	% povečanja povprečne plače glede na 2011
2011	230,07	-	987,39	-
2012	260,00	13,01%	991,44	0,41%
2013	262,96	14,30%	997,01	0,97%
2014	266,88	16,00%	1.005,41	1,81%
2015	269,88	17,30%	1.013,23	2,57%
2016	290,37	26,21%	1.030,16	4,22%
2017	294,63	28,06%	-	-

Zgoraj navedeno potrjujejo podatki iz zgornjih tabel, iz katerih izhaja, da osnovni znesek minimalnega dohodka raste hitreje od rasti povprečne plače in hkrati raste število zaposlenih oseb, ki prejemajo denarno socialno pomoč (običajno so to starši), kar pomeni, da se struktura razpoložljivega dohodka spreminja.

Past neaktivnosti nastopi takrat, ko je sprememba v razpoložljivem dohodku majhna in obratno, ko so učinki davčnega sistema in sistema socialnih transferjev veliki. V primeru nižje plačanih zaposlitev je past neaktivnosti zelo visoka, predvsem kot posledica zmanjšanja denarne socialne pomoči.

V Sloveniji, tako kot v večini držav OECD, je glavni del pasti neaktivnosti izguba denarne socialne pomoči. V primeru družine z dvema odraslima (1 zaposlen) in 2 otrokoma se pri prehodu na zaposlitev pri 67 % povprečne plače izgubi 79 % povečanega zaslužka (53 % zaradi izgube denarne socialne pomoči in 22 % zaradi plačila prispevkov za socialno varnost). Pri prehodu na zaposlitev, ki zagotavlja večjo plačo, se past neaktivnosti zniža (če gre za zaposlitev s povprečno plačo). Ugotavlja se, da za določene tipe družin (par z enim hraniteljem in dvema otrokoma ter za samsko osebo z dvema otrokoma) ostaja precejšnje tveganje, da ostanejo ujeti v pasti neaktivnosti in dolgotrajno odvisni od socialnih prejemkov. Upoštevati je treba načelo, da naj bi minimalni dohodek sicer zadostoval za kritje najnujnejših minimalnih življenjskih stroškov, a naj hkrati ne bi destimuliral dela. Na primer, za starše samohranilce in poročene pare z enim zaposlenim z dvema otrokoma se 80 % povečanega zaslužka izgubi, ko se premikajo od neaktivnosti do zaposlitve pri minimalni plači zaradi davkov in zmanjšane denarne socialne pomoči. Past neaktivnosti je zelo visoka tudi za poročene pare z enim zaposlenim in dvema otrokoma pri 67 % povprečne plače. Pri iskanju zaposlitve pri povprečni plači past neaktivnosti upada, vendar ostaja še vedno pomembna, saj se giblje med 40 in 60 %.⁵

Iz prakse se ugotavlja, da je za nekatere družine razlika, v sicer višjem lastnem dohodku družine zaradi npr. zaposlitve enega od staršev in s prejetjem neto minimalne plače ter posledično izgubo oziroma zmanjšanjem nekaterih pravic iz javnih sredstev, subjektivno tako majhna, da upravičenci s pridobitvijo lastnega osebnega dohodka ne ohranijo želje in motivacije za nadaljnje delo. Ker so torej upravičenci s pridobitvijo lastnega dohodka izgubili del pravic oziroma jih nadalje prejemajo v nižji višini, je sicer kljub temu njihov skupni neto dohodek družine višji, vendar pa ima ta absolutni znesek za njih manjšo vrednost ob upoštevanju ostalih faktorjev, kot so odsotnost od doma, stres, dodatna oblačila in obutev ter ostali stroški povezani z opravljanjem dela, višje davčne obremenitve, izguba nekaterih ostalih posrednih ugodnosti, ki so jih imeli kot prejemniki denarne socialne pomoči (brezplačna prehrana in obleka ter ostali življenjski pripomočki pri humanitarnih organizacijah, brezplačne vozovnice, brezplačen obisk kulturnih ustanov, članstvo v knjižnici, oprostitev plačila prispevka za javno televizijo ipd.).

(Ne)spodbuda za delo za minimalno plačo je odvisna tudi od strukture družine in ekvivalenčne lestvice za minimalni dohodek ter od dohodnine in spremembe družinskih in drugih socialnih prejemkov, odvisnih od neto dohodka.⁶

Glede na zgoraj navedeno je mogoče zaključiti, da je pri določanju nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka in novih ekvivalenčnih lestvic potrebno upoštevati načelo, da naj bi minimalni dohodek sicer zadostoval za kritje najnujnejših minimalnih življenjskih stroškov, a naj hkrati ne bi destimuliral dela. Poudarek mora biti tudi na vzpodbujanju delovne aktivnosti.

1.2 Razlogi za sprejem predloga zakona

Razloge za sprejem je mogoče razvrstiti v tri skupine, in sicer:

1.2.1 določitev nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka v skladu z novo oceno minimalnih življenjskih stroškov;

1.2.2 sprememba ekvivalenčne lestvice za določanje višine minimalnega dohodka za posamezne družinske člane;

1.2.3 izboljšanje zakonskih določb pri dodeljevanju DP oziroma VD in ostale manjše spremembe.

1.2.1 Določitev nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka v skladu z novo oceno minimalnih življenjskih stroškov – gre za spremembo 8. člena veljavnega ZSVarPre, ki ga spreminja 1. člen predloga tega zakona

⁵ Povzeto iz poročila Urada za izvajanje kohezijske politike, MAKING WORK PAY IN SLOVENIA, december 2016. Projekt Razvoj strategij reform na področju socialnih politik v Sloveniji.

⁶ Vir: Raziskava o minimalnih življenjskih stroških, april 2017.

Višina DP, ki naj bi preprečevala absolutno revščino in zagotavljala sredstva za zadovoljevanje minimalnih potreb, ki omogočajo preživetje, je bila do sedaj določena na podlagi Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki jo izdelala dr. Nada Stropnik s sodelavci iz Inštituta za ekonomska raziskovanja leta 2009.

Določi se tako, da se od višine, ki zadošča za preživetje – od minimalnega dohodka samske osebe oziroma družine – odšteje dohodek samske osebe oziroma družine, ugotovljen na način, ki ga določa zakon (lastni dohodek). Minimalni dohodek samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine se po veljavnem zakonu določi v skladu z ekvivalenčno lestvico in glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je skladno z veljavnim drugim odstavkom 8. člena ZSVarPre na podlagi primerljive metodologije dolžno najmanj vsakih pet let ugotoviti višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega 20 %, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Primerljiva metodologija je metodologija, ki sta jo razvila dr. Tine Stanovnik in dr. (1994), uporabila pa dr. Tine Stanovnik in dr. Nada Stropnik (1998) za prvo določitev minimalnega dohodka v Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (2001). Sledila je študija dr. Nade Stropnik s sodelavci iz Inštituta za ekonomska raziskovanja (2009), ki je ob osnovni metodi uveljavila tudi variantno, po kateri se med minimalne življenjske stroške za določitev osnovnega zneska minimalnega dohodka ne šteje dobrin in storitev, ki se jim je na kratek rok možno odpovedati. To je utemeljeno s tem, da je DP praviloma začasni prejemek, namenjen »zadovoljevanju minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje«, kar določa 4. člen veljavnega ZSVarPre. Kritju življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju in niso stroški za zadovoljevanje (»kratkoročnih) minimalnih življenjskih potreb je namenjen VD, do katerega so (ob dohodkovnem cenзуsu) upravičene trajno nezaposljive osebe, osebe, ki so trajno nezmožne za delo, ter nezaposlene ženske, starejše od 63 let, in nezaposleni moški, starejši od 65 let, kar določa 7. člen veljavnega ZSVarPre. Metoda temelji na ideji E. Engela, da je blaginja gospodinjstev razvidna iz njihovega deleža izdatkov za hrano v celotnem družinskem proračunu (Stropnik, 1997). Empirični podatki kažejo, da se z rastjo dohodka izdatki za hrano povečujejo manj kot sorazmerno, zato se njihov delež v celotnih izdatkih zmanjšuje.

Minimalne življenjske stroške se ugotovi kot zmnožek:

1. stroškov prehrane, za katero obstajajo splošno sprejeti standardi

Sestavi se slovenska košarica hrane, ki jo sestavijo strokovnjaki Nacionalnega inštituta za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ). Gre za uravnoteženo košarico, ki izpolnjuje tako zdravstvene prehranske smernice, kot tudi referenčne ciljne vrednosti za vnos hranil, in sicer na stroškovno učinkovit način. Ta košarica se tudi ovrednoti. Pri tem se uporabi podatke Statističnega urada Republike Slovenije o povprečnih drobnoprodajnih cenah izdelkov in storitev.

in

2. recipročne vrednosti deleža celotnih izdatkov, ki ga gospodinjstvo porabi za hrano

Podatke o izdatkih za življenjske potrebščine se zbira v okviru Raziskovanja o porabi v gospodinjstvih (v nadaljnjem besedilu: APG), ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije.

Raven minimalnega zagotovljenega dohodka je posledica tako potreb kot tudi načela, da mora tisti, ki dela, dobiti več kot tisti, ki ne dela. Poleg tega na minimalni dohodek za posamezne tipe posameznikov - in posledično družin - močno vplivajo ekvivalenčne lestvice, to je razmerja med minimalnimi zagotovljenimi dohodki za različne posameznike (glede na starost in sestavo gospodinjstva). Te upoštevajo ekonomijo obsega v gospodinjstvih. Vsaka država si določi svojo ekvivalenčno lestvico, saj z nobeno znanstveno raziskavo ni mogoče določiti univerzalno "primerne" lestvice. Minimalni dohodek mora izpolnjevati dve pomembni zahtevi:

- pokrivati mora osnovne potrebe, in

- ne sme povzročati izgube motivacije za delo.⁷

Višina minimalnih življenjskih stroškov je bila zadnjič ocenjena leta 2009 z namenom priprave Zakona o socialno varstvenih prejemkih. Leta 2009 so osnovni minimalni življenjski stroški, ki omogočajo preživetje samske odrasle osebe (najnujnejši izdatki za življenjske potrebščine), znašali 385,08 evra. Zaradi realno nizke minimalne plače (in tudi povprečne plače) in posledično nesprejemljivega razmerja med denarno socialno pomočjo in (najnižjimi) plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela, se je osnovni znesek minimalnega dohodka leta 2010 določil v višini 75 % oziroma v višini 288,81 evra, kar je takrat predstavljalo okoli 50 % neto minimalne plače.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je na podlagi zgoraj omenjenega drugega odstavka 8. člena ZSVarPre naročilo izdelavo nove primerljive raziskave o minimalnih življenjskih stroških. Zaradi spremembe v pogostosti izvajanja APG, ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije (s katero se določijo podatki o izdatkih za življenjske potrebščine) in predstavlja eno od dveh osnovnih podlag za izračun minimalnih življenjskih stroškov, je bil čas novega (in prvega v skladu z določbo drugega odstavka 8. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih) izračuna predstavljen na leto 2016, ko so bili oktobra 2016 na voljo podatki APG 2015. V nasprotnem bi morali leta 2014 uporabiti podatke APG 2012. Poleg tega se je ureditev minimalnega dohodka po ZSVarPre začela izvajati šele leta 2012 v pogojih varčevalnih ukrepov zaradi globalne finančne in ekonomske krize, tako da se je osnovni znesek minimalnega dohodka po tem zakonu (288,81 evra) dejansko začel uporabljati šele 1. januarja 2016.

Minimalni življenjski stroški, ki omogočajo preživetje samske odrasle osebe, na podlagi nove Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki jo je izdelala dr. Nada Stropnik s sodelavci iz Inštituta za ekonomska raziskovanja, aprila 2017 (v nadaljnjem besedilu: Raziskava), znašajo:

a) **441,67 evra** – za delazmožno osebo v aktivni dobi, ki DP prejema kot začasni prejemek v obdobju, ko si iz upravičenih razlogov ne more sama zagotavljati sredstev za preživljanje (vrednost prehrabene košarice za moškega, starega 19–65 let, 119,34 evra, na podlagi izračuna NIJZ, pomnožena z recipročno vrednostjo deleža izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za izbrane življenjske potrebščine 20 % gospodinjstev z najnižjimi dohodki po podatkih ankete o porabi v gospodinjstvih Statističnega urada RS iz leta 2015 in po cenah v letu 2016, tj. 3,70⁸).

V današnjem času po deležu izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebščine sodimo med razvite države, absolutno in realno nizka minimalna plača (in tudi povprečna plača) pa ne omogoča, da bi minimalni dohodek opredelili na primerni ravni (primerni glede na minimalne življenjske stroške). V nasprotnem bi zelo resno ogrozili motivacijo za delo in bi vpeljali nesprejemljiva razmerja med DP in najnižjimi plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela. Zaradi tega temelji metodologija na deležu izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za izbrane življenjske potrebščine 20 % gospodinjstev z najnižjimi dohodki.

Minimalni dohodek, ki je podlaga za DP, mora temeljiti na minimalnih potrebah oziroma minimalnih življenjskih stroških. V današnjem času in v našem geografskem prostoru osnovnih potreb ne moremo definirati le z dobrinami, ki omogočajo preživetje in zdravje, temveč je osebam, ki se iz objektivnih razlogov ne morejo same preživljati, treba zagotoviti vsaj minimalno vključenost v življenje skupnosti.

Razmeroma nizek delež izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebščine ni skladen s predstavo o nizki življenjski ravni, še manj pa o materialni ogroženosti. Zato je Raziskava tako kot leta 2009 za namen izračuna minimalnega dohodka iz nabora življenjskih potrebščin izločila tiste skupine dobrin in storitev, ki niso nujno potrebne (alkoholne pijače in tobak) ali pa se jim je na kratek rok možno odpovedati (stanovanjska in gospodinjstva oprema in tekoče vzdrževanje stanovanja, rekreacija in kultura, gostinske in nastanitvene storitve restavracij in hotelov ter raznovrstno blago in storitve). Preostale so le najnujnejše skupine življenjskih potrebščin: hrana in brezalkoholne pijače, oblačila in obutev, stanovanje, voda, električna energija, plin in drugo gorivo, zdravstvo, prevoz, komunikacije in izobraževanje. Glede na to, da je DP v osnovi začasen ukrep, se predvideva, da upravičenec do te pomoči nima stroškov z nakupom pohištva in gospodinjstva opreme ter da se lahko odpove izdatkom za rekreacijo in kulturo, obiskovanju kavarn in restavracij ter prebivanju v hotelih.

⁷ Vir: Raziskava o minimalnih življenjskih stroških, september 1998 (končno poročilo).

⁸ Hrana in brezalkoholne pijače predstavljajo 27,02 % najnujnejših izdatkov za življenjske potrebščine 20 % nekmečkih gospodinjstev z dna dohodkovne lestvice. 27,02 % krat 3,70 predstavlja 100 % najnujnejših minimalnih življenjskih stroškov.

Znesek 441,67 evra tako predstavlja "kratkoročne" minimalne življenjske stroške, ocenjene na podlagi deleža izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v najnujnejših izdatkih za življenjske potrebščine.

b) **613,41 evra** – za osebo, ki DP oziroma VD zaradi svojega stanja (oseba, starejša od 65 let – moški in 63 let – ženske, oseba trajno nezmožna za delo, trajno nezaposljiva oseba) prejema trajno, saj ne moremo pričakovati, da bo oseba na novo dobivala dohodke in si tako izboljšala svoj socialni položaj oziroma si s pridobitnim delom ne more zagotoviti sredstev za kritje življenjskih stroškov, ki se jim na dolgi rok ni mogoče izogniti: stroškov z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin ipd. (vrednost prehrabene košarice za moškega, starega 19–65 let, 119,34 evra, na podlagi izračuna NIJZ, pomnožena z recipročno vrednostjo deleža izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za vse življenjske potrebščine 20 % gospodinjestev z najnižjimi dohodki po podatkih ankete o porabi v gospodinjestvih Statističnega urada RS iz leta 2015 in po cenah v letu 2016, 5,14⁹).

Znesek 613,41 evra tako predstavlja "dolgoročne" minimalne življenjske stroške, ocenjene na podlagi deleža izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v vseh izdatkih za življenjske potrebščine.

Drugi odstavek veljavnega 8. člena ZSVarPre terja primerjavo veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov. Osnovni znesek minimalnega dohodka z uskladitvami trenutno znaša 297,53 evra. Ker razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih "kratkoročnih" minimalnih življenjskih stroškov iz Raziskave, tj. 441,67 evra, presega 20 % se skladno z drugim odstavkom veljavnega 8. člena ZSVarPre predlaga, da se določi nova višina osnovnega zneska minimalnega dohodka. Predlagata se tudi novi ekvivalenčni lestvici, ki se uporabljata za določanje minimalnega dohodka za samsko osebo oziroma za posameznega družinskega člana za DP in VD.

Predlog zakona tako koncepta določanja višine DP in VD ne spreminja, spreminja le višino osnovnega zneska minimalnega dohodka in ekvivalenčni lestvici, ki se uporablja za določanje minimalnega dohodka samsko osebo oziroma za posameznega družinskega člana za DP in VD.

Predlog nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka

Predlagatelj zakona ugotavlja, da bi bilo z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 441,67 evra in hkratno uporabo veljavnih ekvivalenčnih lestvic za DP in VD tveganje pasti neaktivnosti preveliko (glej zgornje poglavje »Past neaktivnosti«), in sicer predvsem za družine, ne pa tudi za samske osebe in pare brez otrok.

Z upoštevanjem osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini »kratkoročnih« minimalnih življenjskih stroškov, tj. v višini 441,67 evra in hkratno uporabo veljavne ekvivalenčne lestvice, bi minimalni dohodki vseh družin (z otroki) presegli prag tveganja revščine za družine, prag tveganja revščine pa bi presegla tudi minimalna dohodka za samsko osebo aktivno več kot 128 ur mesečno in par brez otrok (oba aktivna več kot 128 ur).

Minimalni dohodek (na katerega vpliva višina osnovnega zneska minimalnega dohodka) in prag tveganja revščine med seboj nista neodvisna. Pri izračunu praga tveganja revščine se namreč upoštevajo tudi družinski in socialni prejemki, kar pomeni, da se z zvišanjem (družinskih in) socialnih prejemkov zviša tudi prag tveganja revščine. Predlagatelj meni, da je lahko prag tveganja revščine pokazatelj stanja posameznika oziroma družine v družbi, ni pa prag tveganja revščine absolutna meja, ki bi jo v sedanjem sistemu bilo mogoče doseči (ali celo preseči) za vse kategorije prebivalstva.

Kot je navedeno zgoraj zvišanje osnovnega zneska minimalnega dohodka vpliva na razmerje med minimalnim dohodkom na eni strani ter povprečno in še zlasti minimalno plačo na drugi. Povedano drugače v primeru, da bi bil predlagan nov osnovni znesek minimalnega dohodka v višini 441,67 evra, bi to pomenilo skoraj podvojitve zneska glede na leto 2011 (92 % povišanje). Glede na rast minimalne plače v istem obdobju (manj kot 8 %) in povprečne plače (manj kot 5 %¹⁰) predlagatelj meni, da takšno povečanje ni primerno (za podrobnejše pojasnilo razlogov glej poglavje "Past neaktivnosti").

Znesek 441,67 evra zaradi zgoraj navedenega ni predlagan kot nov osnovni znesek minimalnega

⁹ Hrana in brezalkoholne pijače predstavljajo 19,44 % vseh izdatkov za življenjske potrebščine 20 % nekmečkih gospodinjestev z dna dohodkovne lestvice. 19,44 % krat 5,14 predstavlja 100 % minimalnih življenjskih stroškov.

¹⁰ Pri rasti povprečne plače ni upoštevano leto 2017, saj povprečna plača za leto 2017 še ni znana.

dohodka. Z namenom ohranitve podobnega razmerja z neto minimalno plačo kot leta 2010 ter ob upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti (ki je že sedaj visoka), predlagatelj s predlogom tega zakona kot nov osnovni znesek minimalnega dohodka predlaga 331,26 evra, kar predstavlja 75 % višine kratkoročnih minimalnih življenjskih stroškov. Navedeni znesek predstavlja visoko povečanje - 11,34 %.

Primeri izračunov z upoštevanjem predloga veljavnih ekvivalenčnih lestvic (razmerje za samske osebe in pare brez otrok ostaja enako tudi v novem predlogu ekvivalenčne lestvice)

Samska oseba brez dohodkov in premoženja ter obstoja krivdnega razloga na njeni strani je trenutno, ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, lahko upravičena do DP v višini 297,53 evra, kar predstavlja 48,3 % praga tveganja revščine za samske osebe. Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 331,26 evra, pa bi bila lahko upravičena do DP v višini 331,26 evra, tj. do 33,73 evra DP več kot trenutno, kar bi predstavljalo 53,8 % praga tveganja revščine za samske osebe.

Zakonski ali zunajzakonski par brez otrok brez dohodkov in premoženja ter obstoja krivdnega razloga je trenutno, ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, lahko upravičen do DP v višini 467,12 evra, kar predstavlja 50,5 % praga tveganja revščine za par brez otrok. Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 331,26 evra, pa bi bila lahko upravičena do 520,08 evra DP, tj. do 52,96 evra DP več kot trenutno, kar bi predstavljalo 56,2 % praga tveganja revščine za te družine.

1.2.2 Sprememba ekvivalenčne lestvice za določanje višine minimalnega dohodka za posamezne družinske člane

Kot že omenjeno zgoraj je raven minimalnega zagotovljenega dohodka posledica tako potreb kot tudi načela, da mora tisti, ki dela, dobiti več kot tisti, ki ne dela. Poleg tega na minimalni dohodek za posamezne tipe posameznikov - in posledično družin - močno vplivajo ekvivalenčne lestvice, to je razmerja med minimalnimi zagotovljenimi dohodki za različne posameznike (glede na starost in sestavo gospodinjstva). Te upoštevajo ekonomijo obsega v gospodinjstvih. Vsaka država si določi svojo ekvivalenčno lestvico, saj z nobeno znanstveno raziskavo ni mogoče določiti univerzalno "primerne" lestvice. Minimalni dohodek mora izpolnjevati dve pomembni zahtevi:

- pokrivati mora osnovne potrebe, in
- ne sme povzročati izgube motivacije za delo.¹¹

Predlagatelj hkrati ugotavlja, da so bili v letu 2014 sprejeti ukrepi, ki so okrepili socialni položaj predvsem družin z otroki, še posebej enostarševskih družin (npr. da se del otroškega dodatka ne upošteva kot dohodek), ne pa tudi samskih oseb in parov brez otrok. Družine z otroki v sistemu socialnih pravic prejmejo še dodatne transferje (že omenjeno neupoštevanje dela otroškega dodatka, subvencija vrtca, šolske prehrane...), s katerimi se dviguje meja njihove socialne varnosti, ki jih samske osebe in pari brez otrok ne prejema.

Ob upoštevanju zgoraj navedenega, ekonomije obsega pri potrošnji v gospodinjstvu, ki ob nizkem deležu izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače opravičuje trenutno veljavno utež za drugo odraslo osebo v družini, upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti ter zaradi ugotovitve, da trenutna višina DP ne zadošča za kritje kratkoročnih minimalnih življenjskih stroškov predvsem samskih oseb in parov brez otrok predlagatelj predlaga, da se meja socialne varnosti samskim osebam in parom brez otrok oziroma družin poviša, določenim skupinam posameznikov oziroma družin (tudi za enostarševske družine) pa ohrani na enakem nivoju, kot trenutno.

Glede na zgoraj navedeno in glede na predlog nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka predlagatelj predlaga naslednjo **ново ekvivalenčno lestvico za DP, glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 331,26 evra (v nadaljnjem besedilu: OZMD)** s spremembo prvega odstavka 26. člena veljavnega ZSVarPre, ki je navedena v 2. členu tega predloga zakona:

1. prva odrasla oseba: 1 OZMD oziroma 331,26 evra - povečanje za 33,73 evra,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,26 OZMD oziroma 417,39 evra (vsota osnovnega ponderja 1 OZMD in dodatka za delovno aktivnost 0,26 OZMD) – povečanje za 36,55 evra,
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,51 OZMD oziroma 500,20

¹¹ Vir: Raziskava o minimalnih življenjskih stroških, september 1998 (končno poročilo).

evra (vsota osnovnega ponderja 1 OZMD in dodatka za delovno aktivnost 0,51 OZMD) – povečanje za 36,05 evra,

4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7 OZMD oziroma 231,88 evra – povečanje za 23,61 evra,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76 OZMD oziroma 251,76 evra - povečanje za 25,64 evra,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57 OZMD oziroma 188,82 evra – povečanje za 19,03 evra,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,83 OZMD oziroma 274,95 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 OZMD in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,26 OZMD) – povečanje za 22,05 evra,
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,7 oziroma 231,88 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 OZMD in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,13 OZMD) – povečanje za 20,63 evra,
9. otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, ki je najstarejši: 0,59 OZMD oziroma 195,44 evra – zmanjšanje za 30,68 evra (najstarejši otrok) oziroma 0,59 evra vsak naslednji otrok.

V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini zgoraj navedenega merila za otroka.

V Raziskavi je bilo med drugim predlagano, da bi se dodatek za enostarševstvo pripisal staršu (edinemu hranitelju), in ne tako kot sedaj, otroku ali znižanje dodatka za otroka iz 0,2 na 0,1 osnovnega zneska minimalnega dohodka. V primeru, da bi se dodatek za enostarševstvo pripisal staršu bi to pomenilo, da bi bile enostarševske družine z manj »enostarševskimi« otroki v boljšem materialnem stanju kot tiste z več »enostarševskimi« otroki, zato se navedenega ne predlaga. Prav tako pa se ne predlaga znižanja dodatka za enostarševstvo, saj se bo minimalni dohodek dvostarševske družine zvišal za drugo odraslo osebo. Skladno z navedenim se predlaga, da se utež za enostarševstvo preračuna tako, da ostane na približno enaki ravni. Sedaj znaša utež za enostarševstvo 0,2 OZMD (59,51 evra), po predlogu pa bi znašala 0,18 OZMD (59,63 evra), kar pomeni, da bi se navedeni dodatek zvišal za 0,12 evra.

Višina VD kot trajnega socialnovarstvenega prejemka je vezana na osnovni znesek minimalnega dohodka, zato se njegova višina avtomatično poveča ob zvišanju osnovnega zneska minimalnega dohodka. Ob sledenju načelu, naj ne bi nihče s socialnimi transferji prejel več neto dohodka kot oseba, ki zasluži minimalno plačo – in ne glede na to, da gre za osebe, od katerih se ne pričakuje, da bi se same preživljale - predlagatelj predlaga spremembo uteži za varstveni dodatek na način, da se ohrani trenutna meja socialne varnosti oziroma le-ta minimalno izboljša.

Predlog nove ekvivalenčne lestvice za VD, glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 331,26 evra (v nadaljnjem besedilu: OZMD), s katero se spremeni drugi odstavek 50. člena veljavnega ZSVarPre, je naveden v 3. členu tega predloga zakona.

Predlaga se, da se višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do VD, ki se določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do DP po tem zakonu, pri osebi, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za žensko oziroma od 65 let za moškega in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena ZSVarPre, v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka 288,81 evra poveča za:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka za samsko osebo za edino odraslo osebo v družini in za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD in mu pripada nižji minimalni dohodek;
2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;
3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

Če se pri določitvi minimalnega dohodka upoštevajo tudi otroci, se seštevek minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Cenzus za VD bi tako znašal:

- 1,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka (486,95 evra) za samsko osebo
- 1,31 osnovnega zneska minimalnega dohodka (433,95 evra) za samsko osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi;
- 2,04 osnovnega zneska minimalnega dohodka (675,77 evra) za dvočlansko družino (2 odrasli osebi, nobena ni aktivna), v kateri samo en družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD;
- 2,29 osnovnega zneska minimalnega dohodka (758,59 evra) za dvočlansko družino (2 odrasli osebi), v kateri obe osebi izpolnjujeta pogoje za upravičenost do VD.

Primeri izračunov z upoštevanjem predloga novih ekvivalenčnih lestvic (za izračune pri samski osebi in paru brez otrok glej zgoraj "Primeri izračunov z upoštevanjem predloga veljavnih ekvivalenčnih lestvic")

Enostarševska družina z dvema otrokoma brez dohodkov in premoženja ter obstoja krivdnega razloga na njeni strani je trenutno, ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, lahko upravičena do DP v višini 839,03 evra. Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 331,26 evra in hkratno uporabo predloga nove ekvivalenčne lestvice za DP, pa bi bila lahko upravičena do 841,40 evra DP, t.j. do 2,37 evra več DP kot trenutno.

Dvostarševska družina z dvema otrokoma brez dohodkov in premoženja ter obstoja krivdnega razloga na njeni strani je trenutno, ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, lahko upravičena do DP v višini 889,61 evra. Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 331,26 evra in hkratno uporabo predloga nove ekvivalenčne lestvice za DP, pa bi bila lahko upravičena do 910,96 evra DP, t.j. do 21,35 evra več DP kot trenutno.

Tabela: Dvostarševska družina z dvema otrokoma brez dohodkov in premoženja, primerjava minimalnega dohodka (z upoštevanjem veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in zneskom v višini 331,26 evra) z minimalno plačo, povprečno plačo in pragom tveganja revščine

Kratek opis	OZMD (EUR)	Ekvivalenčna lestvica (ponderji)	OD+DP (EUR)	Razlika do trenutnega DP (EUR)	Primerjava z minimalno plačo (613,66 EUR)	Primerjava s povprečno plačo (1.030,01 EUR)
Veljavni OZMD (valoriziranih 75 % minimalnih življenjskih stroškov 2009)	297,53	Veljavna	240,04+ 695,29 = 935,33	0	152,42 %	90,80 %
75 % minimalnih življenjskih stroškov 2017 in novi ponderji	331,26	Nova	240,04+ 716,64= 956,69	+ 21,35	155,89 %	92,88 %

Zgornja tabela prikazuje, da trenutno dvostarševska družina z dvema otrokoma brez dohodkov in premoženja doseže z razpoložljivim dohodkom, tj. otroškimi dodatki in denarno socialno pomočjo, 152,42 % minimalne plače oziroma 90,80 % povprečne plače. Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v "kratkoročnih" minimalnih življenjskih stroških, tj. višini 441,67 evra, bi minimalni dohodek družine dosegel 222,65 % minimalne plače oziroma 132,65 % povprečne plače. Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 75 %

“kratkoročnih” minimalnih življenjskih stroškov, tj. višini 331,26 evra, ter s predlogom nove ekvivalenčne lestvice, pa bi minimalni dohodek družine dosegel 155,89 % minimalne plače oziroma 92,88 % povprečne plače.

Tabela: Dvostarševska družina z dvema otrokoma (v osnovni šoli)

dohodek	danes (dohodek + vse pravice ¹²)	predlog (dohodek + vse pravice)	razlika
brez	1.310,70	1.332,05	21,35
minimalna plača (613,66 EUR)	1.445,96	1.469,64	23,68
povprečna plača 2016 (1.030,01 EUR)	1.523,79	1.523,79	0,00
2x minimalna plača (1.227,33 EUR)	1.698,32	1.700,91	2,59 ¹³
PP+MP (1.643,67 EUR)	1.801,45	1.801,45	0,00
2x povprečna plača 2016 (2.060,02 EUR)	2.196,12	2.196,12	0,00

Iz zgornje tabele izhaja, da se razlika med dohodki družin, kjer so starši delovno aktivni (zaposleni) in neaktivni (brezposelni), zmanjšuje.

Tabela: Enostarševska družine z dvema otrokoma (v osnovni šoli)

dohodek	danes (dohodek + vse pravice)	predlog (dohodek + vse pravice)	razlika
brez	1.279,52	1.281,88	2,37
minimalna plača (613,66 EUR)	1.404,49	1.409,19	4,69
povprečna plača 2016 (1.030,01 EUR)	1.498,45	1.498,45	0,00

Samska oseba, ki prejema pokojnino v višini 400 evrov, in je brez premoženja ter obstoja krivdnega razloga na njeni strani je trenutno, ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, lahko upravičena do VD v višini 84,97 evra (cenzus v višini 1,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 484,97 evra minus pokojnina). Z uporabo osnovnega zneska minimalnega dohodka v višini 331,26 evra in hkratno uporabo predloga nove ekvivalenčne lestvice za VD (in za DP), pa bi bila lahko upravičena do 86,95 evra VD (cenzus v višini 1,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 486,95 evra minus pokojnina), t.j. 1,98 evra VD več kot trenutno.

1.2.3 Izboljšanje zakonskih določb pri dodeljevanju DP oziroma VD in ostale manjše spremembe

Ker ohranjanje še sprejemljivega razmerja med osnovnim zneskom minimalnega dohodka in neto minimalno plačo ne dovoljuje dviga osnovnega zneska minimalnega dohodka na raven »kratkoročnih« minimalnih življenjskih stroškov (441,67 evra), se s spremembo veljavnega 8. člena ZSVarPre oziroma s 1. členom predloga tega zakona predlaga, da če razlika med višino na novo in zadnje ugotovljenimi kratkoročnimi minimalnimi življenjskimi stroški presega 15 %, se določi nova višina osnovnega zneska minimalnega dohodka. DP je namreč v osnovi začasen ukrep in se predvideva, da upravičenec do te pomoči nima stroškov z nakupom pohištva in gospodinjske opreme ter da se lahko odpove izdatkom za rekreacijo in kulturo, obiskovanju kavarn in restavracij ter prebivanju v hotelih. Kot kratkoročni minimalni življenjski stroški se štejejo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje (npr. sredstva, porabljena za hrano in brezalkoholne pijače, obleko in obutev, stanovanje, elektriko, vodo, plin in drugo gorivo, zdravje, transport, komunikacije in izobraževanje).

S spremembo veljavnega 8. člena ZSVarPre oziroma s 1. členom predloga tega zakona se predlaga tudi sprememba obdobja, po katerem je treba na novo ugotoviti višino minimalnih življenjskih stroškov, s pet let na šest let, ker se Raziskava o porabi v gospodinjstvih s strani Statističnega urada Republike Slovenije (s katero se določijo podatki o izdatkih za življenjske potrebščine in predstavlja eno od dveh osnovnih podlag za izračun minimalnih življenjskih stroškov) po novem izvaja vsaka tri leta. Tako se lahko pri ugotovitvi nove višine minimalnih življenjskih stroškov uporabijo podatki o izdatkih za življenjske potrebščine iz preteklega leta, in iz predpreteklega leta.

¹² Vse pravice lahko glede na dohodek predstavljajo: otroški dodatek, denarno socialno pomoč, plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, pravico do kritja stroškov do polne vrednosti zdravstvenih storitev, subvencijo najemnine, subvencijo malice in kosila.

¹³ V primeru 2x minimalna plača je lahko družina na podlagi novega OZMD upravičena do višje subvencije najemnine.

Med ostale manjše spremembe se z dopolnitvijo 34.a in 34.b člena veljavnega ZSVarPre oziroma s 3. in 4. členom predlogom tega zakona predlaga razširitev kroga upravičencev (družinskih članov umrlega) do dveh posebnih oblik izredne denarne socialne pomoči – pomoči pri kritju stroškov pogreba in pomoči po smrti družinskega člana.

Ker je bila pravica do pogrebnine po prejšnjih predpisih vezana na pokojno osebo, po spremembi socialne zakonodaje pa sta tako pogrebna kot posmrtnina postali posebni obliki izredne denarne socialne pomoči in postali pravici pokojnikovih družinskih članov, je upravičenost do obeh pravic pogojena z določitvijo kroga družinskih članov umrlega. Predlagatelj na podlagi primerov iz prakse ugotavlja, da so pogoste življenjske situacije, ko je za pogreb umrlega poskrbela oseba, ki po veljavnem predpisu ni družinski član umrlega (npr. brati, sestre, vnuki...), zato se predlaga, da se krog upravičencev do navedenih pravic razširi na brate ali sestre, nečake ali nečakinje, vnuke ali vnukinje pokojne osebe.

2. CILJI, NAČELA IN POGNAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

S predlaganimi spremembami se želi ob upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti zvišati mejo socialne varnosti določenim skupinam posameznikov oziroma družin, določenim skupinam posameznikov oziroma družin pa se želi mejo socialne varnosti ohraniti na enakem nivoju, kot trenutno oziroma jo minimalno izboljšati.

2.2 Načela

Pri pripravi zakona smo upoštevali **načelo socialne države**, kar pomeni, da se posameznikom, družinam in nekaterim skupinam zagotavlja določena stopnja materialne in socialne varnosti. Načelo je v predlog zakona vpeljano s spremembami zakonskih določb.

Načelo varovanja človekovega dostojanstva: Načelo je v predlog zakona vpeljano z novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka in z ohranitvijo dveh ravni sredstev za preživetje, s čimer imajo upravičenci do socialno varstvenih prejemkov pogoje za življenje v dostojanstvu oziroma imajo zagotovljene minimalne pogoje za obstoj.

Načelo, da naj bi minimalni dohodek sicer zadostoval za kritje najnujnejših minimalnih življenjskih stroškov, a naj hkrati ne bi destimuliral dela oziroma drugače, da prejemnik denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Predlogi rešitev so predstavljeni pod točko 1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.

b) Način reševanja:

Načini reševanja so predstavljeni pod točko 1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

Uskladitev s predpisi, ki jih je treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati, ni potrebna.

č) Usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem naslovu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in na portalu E-demokracija (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>) dne 27. 10. 2017. Pripombe, predloge, mnenja je bilo mogoče posredovati do 27. 11. 2017.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti,
- občine in združenja občin.

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje tudi:

- Skupnosti občin Slovenije SOS
- Združenju občin Slovenije ZOS
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS.

Predloge in pripombe je podala samo Skupnost občin Slovenije.

Predlog, da naj se ukrep vključitve financiranja oseb, ki bi bedele nad socialno aktivacijo posameznika v smislu nadzora nad gospodarnostjo rabe dodeljenih transferjev, ni bil upoštevan, saj le-tega že pokrivajo obstoječe določbe zakonov, ki urejajo pravice iz javnih sredstev.

Mnenja, predloge, pripombe so podali še:

- Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo
- Center za socialno delo Ljubljana Moste - Polje
- Center za socialno delo Pesnica
- ZSSS – Sindikat upokojencev Slovenije
- Socialna zbornica Slovenije
- Dobrodelno društvo Petka za nasmeH
- Društvo Delavska svetovalnica
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

Pripombe, mnenja in predlogi k določbam veljavnega zakona, ki jih s predlogom tega zakona nismo spreminjali ali dopolnjevali, nismo upoštevali.

Upoštevani so bili delno.

Bistvena odprta vprašanja:

- v zvezi s pripombami, da naj se osnovni znesek minimalnega dohodka določi v višji višini, kot je predlagano oziroma naj se ne določa v razmerju do minimalne plače oziroma naj izračun minimalnih življenjskih stroškov temelji na deležu izdatkov za prehrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebščine 40 % gospodinjstev z dna dohodkovne lestvice, smo pojasnili, da je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na podlagi veljavnega Zakona o socialno varstvenih prejemkih zavezano, da na podlagi primerljive metodologije, najmanj vsakih pet let ugotovi višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega 20 %, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka. Višina minimalnih življenjskih stroškov je bila zadnjič ocenjena leta 2009 na deležu izdatkov za prehrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebščine 20 % gospodinjstev z dna dohodkovne lestvice, zato je ministrstvo naročilo novo primerljivo raziskavo o minimalnih življenjskih stroških. Leta 2009 so osnovni minimalni življenjski stroški, ki omogočajo preživetje samske odrasle osebe (najnujnejši izdatki za življenjske potrebščine), znašali 385,08 evra. Zaradi realno nizke minimalne plače (in tudi povprečne plače) in posledično nesprejemljivega razmerja med denarno socialno pomočjo in najnižimi plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela, se je osnovni znesek minimalnega dohodka leta 2010 določil v višini 75 % oziroma v višini 288,81 evra, kar je takrat predstavljalo okoli 50 % neto minimalne plače. Z novo raziskavo (ki jo je ministrstvo naročilo v letošnjem letu), je bilo ugotovljeno, da višina osnovnih minimalnih življenjskih stroškov znaša 441,67 evra. Z namenom ohranitve podobnega razmerja z neto minimalno plačo kot leta 2010 ter ob upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti (ki je že sedaj visoka), kot nov osnovni znesek minimalnega dohodka predlagamo 331,26 evra, kar predstavlja 75 % višine osnovnih minimalnih življenjskih stroškov. Navedeni znesek predstavlja 11,34 % povečanje. Pojasnili smo še, da se zavedamo, da višina denarne socialne pomoči vpliva na razmerje med minimalnim dohodkom na eni strani ter povprečno in še zlasti minimalno plačo na drugi ter s tem na tveganje pasti neaktivnosti, zato predlagamo, da se višina

osnovnega zneska minimalnega dohodka (t.j. višina sredstev za zadovoljevanje minimalnih potreb, ki omogoča preživetje odrasle samske osebe) določi v razmerju do minimalne plače (in tudi povprečne plače) in z upoštevanjem razmerja med denarno socialno pomočjo in najnižjimi plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela. Prejemnik denarne socialne pomoči namreč skladno z veljavnim zakonom ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela. Pri oblikovanju predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih smo tako velik poudarek postavili na vzpodbujanju (delovne) aktivnosti, zato se je upoštevalo, da mora minimalni dohodek (denarna socialna pomoč) pokrivati osnovne potrebe, a ne sme povzročati izgube motivacije za delo. Zavedati se je treba tudi, da drastično zvišanje minimalnih dohodkov ni realno izvedljivo. Z zvišanjem osnovnega zneska minimalnega dohodka se namreč spreminja tudi njegovo razmerje do neto minimalne plače, kar lahko negativno vpliva na motivacijo za delo oziroma na tveganje pasti neaktivnosti. Poudarili smo še, da je treba izzive revščine in socialne izključenosti začeti reševati bolj aktivno in inovativno predvsem z upoštevanjem »aktivacijskega in socialno naložbenega pristopa«. Samo pasivni pristopi revščine ne bodo zmanjšali. Skladno s takšno usmeritvijo smo na ministrstvu kot eno ključnih prioritet v prihodnjem obdobju izpostavili reformo sistema CSD, aktivacijo prejemnikov transferjev, vzpostavitev novega sistema dolgotrajne oskrbe in deinstitucionalizacijo.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog prinaša negativne finančne posledice za proračun občin in za državni proračun. Tako bo treba v letih 2018 in 2019 zagotoviti dodatna sredstva iz državnega proračuna in iz proračuna občin.

Za leto 2018 se predlaga, da se začnejo določbe zakona uporabljati od 1. junija 2018 dalje. Ocenjuje se, da bodo finančne posledice na proračunski postavki 3562 – Transferi socialno ogroženim zaradi povišanja osnovnega zneska minimalnega dohodka v letu 2018 (za 7 mesecev) višje za okoli 11 mio. evrov, v letu 2019 pa za okoli 18 mio. evrov.

Glede na število upravičencev do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka julija 2017, bodo finančne posledice v višini okoli 17,8 mio. evrov letno (okoli 1,5 mio. evrov mesečno), pri varstvenem dodatku pa bo prišlo do prihranka v višini okoli 3 mio. evrov letno (okoli 250.000 evrov mesečno).

Zaradi povišanja osnovnega zneska minimalnega dohodka za okoli 11 % bo treba v letih 2018 in 2019 zagotoviti dodatna sredstva iz državnega proračuna tudi za izredno denarno socialno pomoč. Trenutno število upravičencev je okoli 5.600, poraba sredstev pa je okoli 20,5 mio. evrov. Ocenjuje se dodatna letna obremenitev proračuna, in sicer leta 2018 okoli 1,3 mio. evrov, leta 2019 pa okoli 2 mio. evrov.

Natančnih finančnih posledic morebitnega povečanja števila upravičencev do pogrebnine in posmrtnine zaradi razširitve kroga upravičencev do omenjenih pravic ni mogoče podati, saj ni mogoče pridobiti natančnih podatkov o tem, koliko novih potencialnih upravičencev bo v naslednjih letih uveljavljalo ti pravici. Ocenjuje pa se, da bo obremenitev proračuna za leto 2018 dodatnih okoli 380.000 evrov, leta 2019 pa okoli 0,5 mio. evrov. Glede na povprečno mesečno število upravičencev do pogrebnine in posmrtnine leta 2017, tj. okoli 450 za pogrebnine in okoli 300 za posmrtnine ter letno porabo sredstev, tj. za pogrebnine okoli 3,1 mio. evrov in okoli 1,1 mio. evrov za posmrtnine, se ocenjuje, da bo v letu 2018 (začetek uporabe zakona s 1. junijem 2018) zaradi povišanja osnovnega zneska minimalnega dohodka treba zagotoviti dodatna sredstva iz državnega proračuna v višini okoli 295.000 evrov letno za pogrebnine in 63.000 evrov letno za posmrtnine, v letu 2019 pa v višini okoli 0,5 mio. evrov letno za pogrebnine in okoli 100.000 evrov letno za posmrtnine.

Ta sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvijo sredstev znotraj Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Osnovni znesek minimalnega dohodka (OZMD) se poleg navedenih pravic v predlogu zakona upošteva tudi pri upravičenosti do subvencije najemnine in pri določitvi višine subvencije najemnine po določbi 28. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, zato se zaradi predloga spremembe osnovnega zneska minimalnega dohodka in ekvivalenčne lestvice ocenjuje, da se bo subvencija najemnine zvišala za slabo četrtnino upravičencev. Število oseb, ki imajo subvencijo najemnine, je okoli 10.800, predlog zakona pa bi prinesel povečanje števila oseb, ki bi imele višjo subvencijo najemnine, za okoli 2.600 (povprečno povečanje 19,86 evra, maksimalno

povečanje 149,09 evra, minimalno povečanje 0,04 evra). Glede na navedeno se ocenjuje, da bodo finančne posledice za občinske proračune (tržni deli subvencij tržnih najemnin se ne spreminjajo) znašale okoli 52.000 evrov mesečno oziroma okoli 620.000 evrov letno.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Glede na finančna sredstva v proračunu za leto 2018/2019 je treba zagotoviti v letu 2018 (zaradi začetka uporabe s 1. junijem 2018) dodatnih 11 mio. evrov na letni ravni in v letu 2019 dodatnih 18 mio. evrov na letni ravni. Ta sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvijo sredstev znotraj Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

5.1.1 DENARNA SOCIALNA POMOČ

Izhodiščna vrednost zneska minimalnega dohodka

Načini določanja izhodiščne vrednosti zagotovljenega minimalnega dohodka se od države do države močno razlikujejo. Glede na določenost ali pa okvirnost zneskov zagotovljenega minimalnega dohodka lahko države EU razvrstimo v tri skupine:

- države, kjer so zneski minimalnega dohodka enotno določeni glede na ugotovljene dohodke oziroma status upravičenca in konkretni socialno-ekonomski položaj prosilca nima nanje nobenega vpliva (Danska, Francija, Velika Britanija);
- države, kjer so določeni le okvirni zneski in imajo socialnovarstveni delavci pravico oceniti konkretne potrebe prosilca (Avstrija);
- države, kjer so ob zneskih minimalnega dohodka določeni tudi posebni dodatki, ki jih odobrijo pristojni organi na podlagi diskrecijske pravice (Danska, Irska, Ciper).

AVSTRIJA - zagotovljeni minimalni dohodek (bedarfsorientierte Mindestsicherung - BMS)

Gre za prejemke, ki osebam zagotavljajo sredstva za preživetje in bivanje ter omogočajo zaščito v primeru bolezni, nosečnosti in rojstva otrok. Pavšalni znesek (minimalni standard) je oblikovan tako, da zadošča potrebam po hrani, obleki, osebni higieni, gospodinjski opreми, ogrevanju, elektriki kot tudi osebnim potrebam. Namen BMS je omogočiti dostojno življenje osebam in članom njihovih družin. Obstaja minimalno določen znesek¹⁴, katerega pa lahko zvezne dežele zvišajo oziroma nudijo tudi dodatne prejemke.

Namen BMS je omogočiti dostojno življenje osebam in članom njihovih družin, ki ne zmorejo pokriti dnevnih izdatkov z lastnimi prihodki in drugimi sredstvi in aktivirati posameznike, zmožne za delo k hitrejšemu vstopu ali vrnitvi na trg dela.

Minimalno določena višina DP je v letu 2016 znašala:

- za samsko osebo ali starše samohranilce: 837,76 evra,
- za pare (na osebo): 1.256,64 evra (628,32 evra¹⁵),
- za vsako nadaljnjo odraslo osebo v gospodinjstvu: 418,88 evra¹⁶,
- za osebe, ki si delijo prebivališče z drugimi: 628,32 evra,

¹⁴ Dogovor o minimalnem znesku je bil v veljavi do konca decembra 2016. Od januarja 2017 je oblikovanje minimalnega zneska v pristojnosti zveznih dežel.

¹⁵ 75 % višine določene za samsko osebo.

¹⁶ 50 % višine določene za samsko osebo.

- za prvega do tretjega mladoletnega otroka (na otroka): 150,80 evra¹⁷,
- za četrtega in vse nadaljnje mladoletne otroke (na otroka): 125,67 evra¹⁸.

Stanovanjski stroški predstavljajo 25 % minimalnega denarnega dohodka. Če ti presega 25 % delež, je posameznik lahko upravičen do dodatnih pravic v povezavi s kritjem stanovanjskih stroškov oziroma stroškov najemnine (pravice iz tega naslova zagotavljajo zvezne dežele).

FINSKA - (denarna) socialna pomoč (toimeentulotuen)

Socialna pomoč je zadnja možna finančna/denarna pomoč v okviru socialnega varstva, katere namen je, da se posamezniku ali družini zagotovi vsaj minimalni dohodek, ki ga potrebuje za dostojno življenje. Občine zagotavljajo tudi preventivno denarno pomoč, katere namen je izboljšanje socialne varnosti osebe ali družine ter s tem omogočanje neodvisnega življenja kot tudi preprečevanje socialne izključenosti in dolgotrajne odvisnosti od socialnih pomoči. Pogoje oziroma razloge za pridobitev preventivne denarne pomoči, določajo občine same. Socialna pomoč krije tudi plačilo potnih stroškov z namenom, da lahko oseba sodeluje v delovni/zaposlitveni rehabilitaciji.

Višina socialne pomoči je razlika med stroški in razpoložljivimi prihodki in premoženjem. Pri določitvi pravice do osnovne denarne pomoči, se upoštevajo stroški, ki jih oseba lahko pokrije z denarno pomočjo in drugi nujni stroški. Med stroške, ki se pokrijejo z osnovo denarno pomočjo, spadajo: hrana, oblačila, manjši zdravstveni stroški, stroški za osebno higieno in čistočo doma, uporabo lokalnega transporta, naročnino na časopis in TV program, uporabo telefona, za hobije in rekreacijske dejavnosti ter primerljivi dnevni stroški posameznika in družine. Drugi osnovni stroški so: stanovanjski stroški, stroški za električno energijo, stroški premij za stanovanjsko zavarovanje, višji zdravstveni stroški. Med stroški, ki jih krije dodatna denarna pomoč, pa se upoštevajo: stroški dnevnega varstva otrok, drugi stanovanjski stroški (kot v primeru osnovne denarne pomoči), stroški, ki so potrebni zaradi posebnih potreb ali okoliščin posameznika ali družine, ki so nujni za njihovo (neodvisno) življenje. Kot posebne potrebe ali okoliščine posameznika ali družine se na primer upoštevajo: dolgotrajno prejemanje socialne pomoči, dolgotrajna ali težka bolezen in posebne potrebe povezane s prostočasnimi aktivnostmi in hobiji otrok.

Višina osnovne denarne pomoči je:

- za samske osebe: 485,50 evra, starše samohranilce: 534,05 evra (od leta 2012 naprej- prej je bila enotna),
- druge osebe, stare 18 let in več: 85 % zgornjega zneska (samske osebe),
- oseba (otrok), starejša od 18 let, ki živi s starši: 73 %,
- otrok star 10 do 17 let: 70 %,
- otrok mlajši od 10 let: 63 %,
- družine z otroki, mlajšimi od 18 let, se osnovni znesek zniža za 5 % za drugega otroka in za 10 % za tretjega in vse sledeče otroke.

HRVAŠKA - zajamčena minimalna denarna pomoč (zajamčena minimalna naknada)

Zajamčena minimalna denarna pomoč (v nadaljnjem besedilu: ZMDP) je osnovni prejemek namenjen posameznikom in družinam, ki si sami, brez svoje krivde, ne morejo zagotoviti dovolj sredstev za kritje osnovnih življenjskih potreb. Namen ZMDP je tako kritje osnovnih življenjskih potreb posameznikov ali družin brez dohodkov oziroma z nizkimi dohodki (pod cenzusom). ZMDP predstavlja obliko minimalnega dohodka in je po namenu in obliki primerljiva s slovensko denarno socialno pomočjo. Je univerzalna shema, ki zajema celotno populacijo, in je financirana iz davkov. Upravičenost je odvisna od materialnega položaja osebe ali družine (gospodinjstva).

Višina ZMDP je določena v razmerju do osnove, ki jo z Odlokom določi Vlada Republike Hrvaške. Po odloku Vlade Republike Hrvaške iz septembra 2014 znaša aktualna osnova za izračun ZMDP 800 HRK (hrvaških kun), kar je ekvivalentno 105 evrov).

Za samske osebe (osebe, ki živijo same), znesek ZMDP predstavlja:

---

¹⁷ 18 % višine določene za samsko osebo.

¹⁸ 15 % višine določene za samsko osebo

- za delovno sposobno osebo, ki živi sama: 100 % osnove, torej trenutno 800 HRK (105 evrov),
- za osebo, ki ni sposobna za delo in živi sama: 115 % osnove, torej trenutno 920 HRK (121 evrov).

Za gospodinjstva se višina ZMDP določi v znesku, ki predstavlja seštevek višine pomoči (zneskov) za vsakega posameznega člana gospodinjstva, pri čemer celotni izplačani znesek ZMDP za gospodinjstvo ne more biti višji od zneska bruto minimalne plače v Republiki Hrvaški¹⁹. Za posamezne člane gospodinjstva se znesek ZMDP določi kot:

- za odraslo osebo v enostarševski družini: 100 % osnove; trenutno 800 HRK (105 evrov),
- za odraslega člana gospodinjstva: 60 % osnove; trenutno 480 HRK (63 evrov),
- za otroka (starega do 18 let) v gospodinjstvu: 40 % osnove; trenutno 320 HRK (42 evrov),
- za otroka (starega do 18 let) v enostarševski družini: 55 % osnove; trenutno 440 HRK (58 evrov).

Z namenom spodbujanja vrnitve upravičencev do ZMDP v delovno aktivni dobi na trg dela, velja ureditev, da je posameznik, ki se zaposli, oziroma njegovo gospodinjstvo prvi mesec zaposlitve še vedno upravičen(o) do celotnega zneska ZMDP, v drugem in tretjem mesecu pa je upravičen(o) do postopno zmanjšane zneska.

5.1.2 VARSTVENI DODATEK

Izhodiščna vrednost minimalnega dohodka oziroma cenzusa

V Nemčiji je cenzus enak kot za denarno socialno pomoč. Na Portugalskem cenzus za samsko osebo znaša 409 evrov, za par 716 evrov. Na Madžarskem cenzus znaša 160 % od minimalne starostne pokojnine za osebe nad 62 let ali za osebe, ki so dosegle upokojitveno starost in živijo skupaj z zakoncem ali partnerjem, 95 % za osebo pod 75 let, za osebo nad 75 let pa 130 %.

AVSTRIJA - izravnalni dodatek (ausgleichszulage)

Če je znesek mesečne pokojnine ali pokojnine skupaj z drugimi dohodki (vključno z dohodki zakoncev, ki živijo v istem gospodinjstvu) nižji od določenega dohodkovnega praga, se osebam zagotovi izravnalni dodatek. Med odhodki se ne upoštevajo nekateri socialni prejemki (npr. prejemki za dolgotrajno oskrbo) in nepremičnina. Znesek dodatka je na ravni razlike med dejanskim dohodkom in določeno ravnjo (pragom). Višina dodatka se lahko poveša, v primeru, če so v gospodinjstvu tudi vzdrževani otroci.

5.2 PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

Predlog zakona nima administrativnih posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov ter pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel učinkov za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

S predlaganimi spremembami se želi zvišati mejo socialne varnosti določenim skupinam posameznikov oziroma

¹⁹ Na ta način je uveljavljeno načelo, da posamezniki in gospodinjstva iz naslova denarne socialne pomoči ne morejo biti finančno v boljšem položaju kot posamezniki in gospodinjstva, v katerih je najmanj ena oseba zaposlena in prejema minimalno plačo.

družin, določenim skupinam posameznikov oziroma družin pa se želi mejo socialne varnosti ohraniti na enakem nivoju, kot trenutno oziroma jo minimalno izboljšati. Predlaga se tudi razširitev kroga upravičencev do pogrebnine in posmrtnine.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel učinkov na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel učinkov za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam ter širši javnosti preko medijev in spleta. Izvajanje sprejetega zakona bo spremljal Inštitut Republike Slovenija za socialno varstvo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Pri pripravi predloga zakona je sodeloval Inštitut za ekonomska raziskovanja, Kardeljeva pl. 17, Ljubljana, z izdelavo Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki jo je izdelala dr. Nada Stropnik s sodelavci januarja 2017. Stroški, ki so bremenili javnofinančna sredstva, so za izdelavo omenjene raziskave znašali 19.990 evra brez DDV oziroma 24.387,80 evra z DDV.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem naslovu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in na portalu E-demokracija (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>) dne 27. 10. 2017. Pripombe, predloge, mnenja je bilo mogoče posredovati do 27. 11. 2017.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti,
- občine in združenja občin.

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje tudi:

- Skupnosti občin Slovenije SOS
- Združenju občin Slovenije ZOS
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS.

Predloge in pripombe je podala samo Skupnost občin Slovenije.

Predlog, da naj se ukrep vključitve financiranja oseb, ki bi bedele nad socialno aktivacijo posameznika v smislu nadzora nad gospodarnostjo rabe dodeljenih transferjev, ni bil upoštevan, saj le-tega že pokrivajo obstoječe določbe zakonov, ki urejajo pravice iz javnih sredstev.

Mnenja, predloge, pripombe so podali še:

- Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo
- Center za socialno delo Ljubljana Moste - Polje
- Center za socialno delo Pesnica
- ZSSS – Sindikat upokojencev Slovenije
- Socialna zbornica Slovenije
- Dobrodelno društvo Petka za nasmeh
- Društvo Delavska svetovalnica
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

Pripombe, mnenja in predlogi k določbam veljavnega zakona, ki jih s predlogom tega zakona nismo spreminjali ali

dopolnjevali, nismo upoštevali. Ostale pripombe, mnenja in predlogi k določbam veljavnega zakona so bili upoštevani delno.

Bistvena odprta vprašanja:

- v zvezi s pripombami, da naj se osnovni znesek minimalnega dohodka določi v višji višini, kot je predlagano oziroma naj se ne določa v razmerju do minimalne plače oziroma naj izračun minimalnih življenjskih stroškov temelji na deležu izdatkov za prehrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebščine 40 % gospodinjestev z dna dohodkovne lestvice, smo pojasnili, da je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na podlagi veljavnega Zakona o socialno varstvenih prejemkih zavezano, da na podlagi primerljive metodologije, najmanj vsakih pet let ugotovi višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega 20 %, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka. Višina minimalnih življenjskih stroškov je bila zadnjič ocenjena leta 2009 na deležu izdatkov za prehrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebščine 20 % gospodinjestev z dna dohodkovne lestvice, zato je ministrstvo naročilo novo primerljivo raziskavo o minimalnih življenjskih stroških. Leta 2009 so osnovni minimalni življenjski stroški, ki omogočajo preživetje samske odrasle osebe (najnujnejši izdatki za življenjske potrebščine), znašali 385,08 evra. Zaradi realno nizke minimalne plače (in tudi povprečne plače) in posledično nesprejemljivega razmerja med denarno socialno pomočjo in najnižjimi plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela, se je osnovni znesek minimalnega dohodka leta 2010 določil v višini 75 % oziroma v višini 288,81 evra, kar je takrat predstavljalo okoli 50 % neto minimalne plače. Z novo raziskavo (ki jo je ministrstvo naročilo v letošnjem letu), je bilo ugotovljeno, da višina osnovnih minimalnih življenjskih stroškov znaša 441,67 evra. Z namenom ohranitve podobnega razmerja z neto minimalno plačo kot leta 2010 ter ob upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti (ki je že sedaj visoka), kot nov osnovni znesek minimalnega dohodka predlagamo 331,26 evra, kar predstavlja 75 % višine osnovnih minimalnih življenjskih stroškov. Navedeni znesek predstavlja 11,34 % povečanje. Pojasnili smo še, da se zavedamo, da višina denarne socialne pomoči vpliva na razmerje med minimalnim dohodkom na eni strani ter povprečno in še zlasti minimalno plačo na drugi ter s tem na tveganje pasti neaktivnosti, zato predlagamo, da se višina osnovnega zneska minimalnega dohodka (t.j. višina sredstev za zadovoljevanje minimalnih potreb, ki omogoča preživetje odrasle samske osebe) določi v razmerju do minimalne plače (in tudi povprečne plače) in z upoštevanjem razmerja med denarno socialno pomočjo in najnižjimi plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela. Prejemnik denarne socialne pomoči namreč skladno z veljavnim zakonom ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela. Pri oblikovanju predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih smo tako velik poudarek postavili na vzpodbujanju (delovne) aktivnosti, zato se je upoštevalo, da mora minimalni dohodek (denarna socialna pomoč) pokrivati osnovne potrebe, a ne sme povzročati izgube motivacije za delo. Zavedati se je treba tudi, da drastično zvišanje minimalnih dohodkov ni realno izvedljivo. Z zvišanjem osnovnega zneska minimalnega dohodka se namreč spreminja tudi njegovo razmerje do neto minimalne plače, kar lahko negativno vpliva na motivacijo za delo oziroma na tveganje pasti neaktivnosti. Poudarili smo še, da je treba izzive revščine in socialne izključenosti začeti reševati bolj aktivno in inovativno predvsem z upoštevanjem »aktivacijskega in socialno naložbenega pristopa«. Samo pasivni pristopi revščine ne bodo zmanjšali. Skladno s takšno usmeritvijo smo na ministrstvu kot eno ključnih prioritet v prihodnjem obdobju izpostavili reformo sistema CSD, aktivacijo prejemnikov transferjev, vzpostavitev novega sistema dolgotrajne oskrbe in deinstitucionalizacijo.

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen:

Pri pripravi predloga zakona je sodeloval Inštitut za ekonomska raziskovanja, Kardeljeva pl. 17, Ljubljana, z izdelavo Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki jo je izdelala dr. Nada Stropnik s sodelavci januarja 2017. Stroški, ki so bremenili javnofinančna sredstva, so za izdelavo omenjene raziskave znašali 19.990 evra brez DDV oziroma 24.387,80 evra z DDV.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica
- Peter Pogačar, državni sekretar

- Martina Vuk, državna sekretarka
- Špela Isop, namestnica generalne direktorice
- Marjetka Kovšca, sekretarka
- Marko Bučar, višji svetovalec

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15 in 88/16) se 8. člen spremeni tako, da se glasi:

»8. člen

(osnovni znesek minimalnega dohodka)

(1) Osnovni znesek minimalnega dohodka znaša 331,26 eura in se usklajuje po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, uporablja pa se od prvega dne naslednjega meseca po uskladitvi.

(2) Ne glede na zakon iz prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), na podlagi primerljive metodologije, najmanj vsakih šest let ugotovi višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino na novo in zadnje ugotovljenimi kratkoročnimi minimalnimi življenjskimi stroški presega 15 odstotkov, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka.

(3) Kot kratkoročni minimalni življenjski stroški iz prejšnjega odstavka se štejejo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje. «.

2. člen

Prvi odstavek 26. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Višina minimalnega dohodka za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi po naslednjih merilih:

1. prva odrasla oseba: 1,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,26 (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,26),
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,51 (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,51),
4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,83 (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,26),
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,7 (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno

aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,13),

9. otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,59.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Za naslednjo odraslo osebo v družini se šteje polnoletna oseba, ki se po tem zakonu šteje v družino in ki ni otrok iz 9. točke prvega odstavka tega člena.«

V trinajstem odstavku se besedilo »20 odstotkov« spremeni tako, da se glasi: »18 odstotkov«.

3. člen

V četrtem odstavku 34.a člena se za 3. točko pika nadomesti z vejico in doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4. bratje ali sestre, nečaki ali nečakinje ter vnuki ali vnukinje.«.

4. člen

V tretjem odstavku 34.b člena se za 3. točko pika nadomesti z vejico in doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4. bratje ali sestre, nečaki ali nečakinje ter vnuki ali vnukinje.«.

5. člen

Drugi odstavek 50. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Osebi iz prejšnjega člena, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena starejša od 63 let ženska oziroma 65 let moški in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena tega zakona, se višina minimalnega dohodka, določena v skladu s prejšnjim odstavkom, v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona poveča za:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

– za samsko osebo,

– za edino odraslo osebo v družini in

– za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada nižji minimalni dohodek;

2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

– za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;

3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

– za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.«

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Če se pri določitvi minimalnega dohodka upoštevajo tudi otroci, se seštevek minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine, poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.«.

6. člen

Prvi odstavek 51. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Višina varstvenega dodatka za samsko osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in nima lastnega dohodka, se določi v višini 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka.«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Ne glede na prvi, drugi in tretji odstavek tega člena se višina varstvenega dodatka za upravičence do denarne socialne pomoči oziroma za osebe, ki bi do denarne socialne pomoči lahko bile upravičene ter izpolnjujejo pogoje iz 49. člena tega zakona, določi v višini:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

– za samsko osebo,

– za edino odraslo osebo v družini in

– za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in mu pripada nižji minimalni dohodek;

2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

– za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;

3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

– za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.«.

Za četrtyim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Če se pri določitvi minimalnega dohodka iz prejšnjega odstavka upoštevajo tudi otroci, se višina varstvenega dodatka poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

7. člen

(način dokončanja postopkov za pridobitev denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka)

(1) Postopki za uveljavljanje pravice do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15 in 88/16).

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se postopki ugotavljanja upravičenosti do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka na podlagi vloženih vlog na prvi stopnji maja 2018, dokončajo po tem zakonu.

(3) Upravičenec, ki ima odločbo o priznanju pravice do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka, lahko ne glede na obdobje veljavnosti te odločbe pred potekom obdobja, za katerega mu je bila pravica priznana, v roku od 1. junija 2018 do 31. julija 2018 uveljavlja odmero teh pravic po tem zakonu.

(4) Za potrebe odločanja po prejšnjem odstavku se kot dan vložitve vloge šteje 31. maj 2018.

8. člen

(uveljavitev in začetek uporabe zakona)

(1) Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. junija 2018.

(2) Do začetka uporabe tega zakona se uporablja Zakon o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15 in 88/16).

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Prvi odstavek 8. člena veljavnega zakona določa, da osnovni znesek minimalnega dohodka znaša 288,81 evra in se usklajuje po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, uporablja pa se od prvega dne naslednjega meseca po uskladitvi. Višina izhaja iz Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki jo je izdelala dr. Nada Stropnik s sodelavci z Inštituta za ekonomska raziskovanja. Po tej raziskavi so minimalni življenjski stroški v aprilu 2009 za odraslo osebo, ki je živela sama, znašali 385,08 evra, vendar je bil kot osnovni znesek minimalnega dohodka oziroma kot višina sredstev za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb, ki omogoča preživetje samske odrasle osebe, zaradi realno nizke minimalne plače (in tudi povprečne plače) in posledično nesprejemljivega razmerja med denarno socialno pomočjo in najnižjimi plačami oziroma med socialnim varstvom in trgom dela, kot znesek predlagan 75 % od 385,08 evra, kar je takrat predstavljalo okoli 50 % neto minimalne plače.

Drugi odstavek 8. člena veljavnega zakona določa, da ministrstvo, pristojno za socialno varstvo, ne glede na zakon iz prejšnjega odstavka, na podlagi primerljive metodologije, najmanj vsakih pet let ugotovi višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega 20 %, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka.

S predlogom prvega odstavka 8. člena zakona se predlaga nova višina osnovnega zneska minimalnega dohodka. Višina izhaja iz Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, ki jo je izdelala dr. Nada Stropnik s sodelavci z Inštituta za ekonomska raziskovanja, aprila 2017. Po tej raziskavi t. i. »kratkoročni« minimalni življenjski stroški v letu 2016 za odraslo osebo, ki živi sama, znašajo 441,67 evra. Z namenom ohranitve podobnega razmerja z neto minimalno plačo kot leta 2010 ter ob upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti (ki je že sedaj visoka), se kot nov osnovni znesek minimalnega dohodka predlaga 331,26 evra, kar predstavlja 75 % višine osnovnih minimalnih življenjskih stroškov. Navedeni znesek predstavlja bistveno povečanje - 11,34 %.

Ugotavlja se namreč, da za določene tipe družin (par z enim hraniteljem in dvema otrokoma ter za samsko osebo z dvema otrokoma) ostaja precejšnje tveganje, da ostanejo ujeti v pasti neaktivnosti in dolgotrajno odvisni od socialnih prejemkov. Pri določanju nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka je tako potrebno upoštevati načelo, da naj bi minimalni dohodek sicer zadostoval za kritje najnujnejših minimalnih življenjskih stroškov, a naj hkrati ne bi destimuliral dela.

V skladu s priporočilom Sveta EU, po katerem naj bo urejena možnost občasne revizije višine denarne socialne pomoči na osnovi kazalnikov, na osnovi katerih je višina tudi določena, je v tem členu predvideno tudi usklajevanje višine osnovnega zneska minimalnega dohodka, in sicer v skladu z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZVarDod, 71/08, 98/09 – ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2). Ta zakon določa, da se osnovni znesek minimalnega dohodka oziroma višina denarne socialne pomoči v času prejemanja, glede na spremembo višine oziroma uskladitve osnovnega zneska minimalnega dohodka, uskladi dvakrat letno, in sicer prvič v mesecu juliju z rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–junij tekočega leta in drugič v januarju z rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju julij–december preteklega leta po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, s sklepom ministra, objavljenim v Uradnem listu Republike Slovenije. Zaradi načina dodeljevanja denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, ki upravičencu pripada s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi vloge, je dodana diktija, da se nov usklajeni osnovni znesek minimalnega dohodka uporablja od prvega dne naslednjega meseca po uskladitvi, kar omogoča, da se na novo usklajeni osnovni znesek minimalnega dohodka uporabi za vse vlagatelje, ki so vlogo vložili v istem obdobju, in tako ne pride do diskriminacije med njimi.

Predlaga se tudi sprememba obdobja, po katerem je treba na novo ugotoviti višino minimalnih življenjskih stroškov, s pet let na šest let, ker se Raziskava o porabi v gospodinjstvih s strani Statističnega urada Republike Slovenije (s katero se določijo podatki o izdatkih za življenjske potrebščine in predstavlja eno od dveh osnovnih podlag za izračun minimalnih življenjskih stroškov) po novem izvaja vsaka tri leta. Tako se lahko pri ugotovitvi

nove višine minimalnih življenjskih stroškov uporabijo podatki o izdatkih za življenjske potrebščine iz preteklega leta, in ne iz predpreteklega leta (ali celo starejši podatki).

Predlaga se tudi, da se zvišanje osnovnega zneska minimalnega dohodka veže na rast »kratkoročnih« minimalnih življenjskih stroškov, saj je denarna socialna pomoč v osnovi začasen ukrep in se predvideva, da upravičenec do te pomoči nima stroškov z nakupom pohištva in gospodinjske opreme ter da se lahko odpove izdatkom za rekreacijo in kulturo, obiskovanju kavarn in restavracij ter prebivanju v hotelih. Če razlika med višino na novo in zadnje ugotovljenimi kratkoročnimi minimalnimi življenjskimi stroški presega 15 %, se določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka. Zaradi jasnosti se predlaga, da se kot kratkoročni minimalni življenjski stroški štejejo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje (npr. sredstva, porabljena za hrano in brezalkoholne pijače, obleko in obutev, stanovanje, električno, vodo, plin in drugo gorivo, zdravje, transport, komunikacije in izobraževanje).

K 2. členu

Višina denarne socialne pomoči, ki naj bi preprečevala absolutno revščino in zagotavljala sredstva za zadovoljevanje minimalnih potreb, ki omogočajo preživetje, se določi tako, da se od višine, ki zadošča za preživetje – od minimalnega dohodka samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine (t.i. cenzus) – odšteje dohodek samske osebe oziroma družine, ugotovljen na način, ki ga določa zakon (lastni dohodek). Minimalni dohodek samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine se po veljavnem zakonu določi v skladu z ekvivalenčno lestvico in glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Glede na ekvivalenčno lestvico, ki je določena v veljavnem zakonu (v nadaljevanju: **ekvivalenčna lestvica za denarno socialno pomoč**), znaša denarna socialna pomoč glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 297,53 evra (v nadaljnjem besedilu: OZMD) trenutno:

1. prva odrasla oseba: 1 OZMD oziroma 297,53 evra,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,28 OZMD oziroma 380,84 evra (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,28),
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,56 OZMD oziroma 464,15 evra (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,56),
4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7 OZMD oziroma 208,27 evra,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76 OZMD oziroma 226,12 evra,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57 OZMD oziroma 169,59 evra,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,85 OZMD oziroma 252,90 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,28),
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,71 OZMD oziroma 211,25 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,14),
9. prvi otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, ki je najstarejši: 0,76 OZMD oziroma 226,12 evra,
10. vsak naslednji otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,66 OZMD oziroma 196,37 evra,
11. povečanje za vsakega otroka v enostarševski družini, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem ne dobiva prejemkov ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema: 0,2 OZMD oziroma 59,51 evra.

V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini merila za otroka iz prejšnjega odstavka.

Kot prva odrasla oseba se šteje med drugim tudi samska oseba, razen v primeru, ko je to izrecno določeno (npr. 4. in 5. točka zgoraj).

Raven minimalnega zagotovljenega dohodka je posledica tako potreb kot tudi načela, da mora tisti, ki dela, dobiti več kot tisti, ki ne dela. Poleg tega na minimalni dohodek za posamezne tipe posameznikov - in posledično družin - močno vplivajo ekvivalenčne lestvice, to je razmerja med minimalnimi zagotovljenimi dohodki za različne posameznike (glede na starost in sestavo gospodinjstva). Te upoštevajo ekonomijo obsega v gospodinjstvih. Vsaka država si določi svojo ekvivalenčno lestvico, saj z nobeno znanstveno raziskavo ni mogoče določiti univerzalno "primerne" lestvice. Minimalni dohodek mora izpolnjevati dve pomembni zahtevi:

- pokrivati mora osnovne potrebe, in
- ne sme povzročati izgube motivacije za delo.²⁰

Ob upoštevanju ekonomije obsega pri potrošnji v gospodinjstvu, ki ob nizkem deležu izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače²¹ opravičuje trenutno veljavno utež za drugo odraslo oseb v družini, upoštevanju tveganja pasti neaktivnosti ter zaradi ugotovitve, da trenutna višina denarne socialne pomoči ne zadošča za kritje osnovnih minimalnih življenjskih stroškov predvsem samskih oseb in parov brez otrok predlagatelj predlaga, da se meja socialne varnosti samskim osebam in parom brez otrok oziroma družin poviša na raven, ostalim skupinam posameznikov oziroma družin pa ohrani na enakem nivoju, kot trenutno oziroma le minimalno izboljša.

Glede na zgoraj navedeno in glede na predlog nove višine osnovnega zneska minimalnega dohodka predlagatelj s spremembo prvega odstavka 26. člena ZSVarPre predlaga naslednjo novo ekvivalenčno lestvico za denarno socialno pomoč, glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 331,26 evra (v nadaljnjem besedilu: OZMD):

1. prva odrasla oseba: 1 OZMD oziroma 331,26 evra - povečanje za 33,73 evra,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,26 OZMD oziroma 417,39 evra (vsota osnovnega ponderja 1 OZMD in dodatka za delovno aktivnost 0,26 OZMD) – povečanje za 36,55 evra,
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,51 OZMD oziroma 500,20 evra (vsota osnovnega ponderja 1 OZMD in dodatka za delovno aktivnost 0,51 OZMD) – povečanje za 36,05 evra,
4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7 OZMD oziroma 231,88 evra – povečanje za 23,61 evra,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76 OZMD oziroma 251,76 evra - povečanje za 25,64 evra,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57 OZMD oziroma 188,82 evra – povečanje za 19,03 evra,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,83 OZMD oziroma 274,95 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 OZMD in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,26 OZMD) – povečanje za 22,05 evra,
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,7 oziroma 231,88 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 OZMD in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,13 OZMD) – povečanje za 20,63 evra,
9. otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,59 OZMD oziroma 195,44 evra – zmanjšanje za 30,68 evra za najstarejšega otroka oziroma zmanjšanje za 0,93 evra za vsakega naslednjega otroka.

²⁰ Vir: Raziskava o minimalnih življenjskih stroških, september 1998 (končno poročilo).

²¹ Iz Raziskave o minimalnih življenjskih stroških, april 2017, izhaja, da se je na splošno v obdobju 2006-2015 zmanjšal delež izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v izdatkih za življenjske potrebe. Za primer Slovenije v letih ekonomske in gospodarske krize domnevamo, da je znižanje deleža izdatkov za hrano in brezalkoholne pijače v določeni meri posledica pomembnega obsega socialnih pomoči v naravi.

Iz enakih razlogov kot so navedeni zgoraj se predlaga, da se dodatek za enostarševstvo iz 0,2 (veljavnega) OZMD spremeni v 0,18 (novega) OZMD, kar predstavlja njegovo zvišanje za 0,12 evra.

V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini zgoraj navedenega merila za otroka.

K 3. in 4. členu

Pred spremembo socialne zakonodaje je bila pravica do pogrebnine urejena v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter v Pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja. Pogrebina je bila denarna dajatev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, namenjena pokritju nujnih stroškov pogreba osebe, ki je bila v obveznem zdravstvenem zavarovanju zavarovana za to pravico določeno obdobje. Pravico do pogrebnine je imela oseba, ki je poskrbela za pogreb osebe, ki je bila v obveznem zdravstvenem zavarovanju zavarovana za to pravico. Pravica do pogrebnine je bila torej vezana na pokojno osebo in je bila zagotovljena, če je bil pokojnik neposredno pred smrtjo obvezno zdravstveno zavarovan za to pravico neprekinjeno najmanj en mesec ali s prekinitvami najmanj dva meseca v zadnjem letu. Pogrebina pa ni pripadala državljanu Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki ni bil zavarovanec iz drugega naslova (med slednje so spadali tudi vsi upravičenci do denarne socialne pomoči). Pravica do pogrebnine kot pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja je bila ukinjena z namenom, da se zdravstveno blagajno razbremenijo.

Zaradi ukinitve pravice do pogrebnine kot pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, je bila zato s spremembo socialne zakonodaje sprejeta odločitev, da se določenim osebam, ki so te prejemke prejemale, zagotovi pomoč na področju socialno varstvenih prejemkov v okviru 34.a in 34.b člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih in uvedla se je nova oblika izredne denarne socialne pomoči. Nova pravica do pogrebnine tako ni več vezana na vključenost pokojne osebe v obvezno zdravstveno zavarovanje za ta namen, ampak na materialni položaj osebe, ki je poskrbela za pogreb, ki ne sme presežati praga tveganja revščine po zadnjih znanih končnih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, ter na sorodstveno razmerje s pokojno osebo.

Ker je bila pravica do pogrebnine po prejšnjih predpisih vezana na pokojno osebo, po spremembi socialne zakonodaje pa sta tako pogrebina kot posmrtnina postali posebni obliki izredne denarne socialne pomoči in postali pravici pokojnikovih družinskih članov, je upravičenost do obeh pravic pogojena z določitvijo kroga družinskih članov umrlega. Predlagatelj na podlagi primerov iz prakse ugotavlja, da so pogoste življenjske situacije, ko je za pogreb umrlega poskrbela oseba, ki po veljavnem predpisu ni družinski član umrlega (npr. brati, sestre, vnuki...), zato se z novo 4. točko četrtega odstavka 34.a člena in tretjega odstavka 34.b člena predlaga, da se krog upravičencev do navedenih pravic razširi na brate ali sestre, nečake ali nečakinje ter vnuke ali vnukinje pokojne osebe.

K 5. in 6. členu

Do varstvenega dodatka so po veljavnem Zakonu o socialno varstvenih prejemkih upravičene osebe, ki so trajno nezaposljive ali trajno nezmožne za delo ali so nezaposlene in starejše od 63 let za ženske oziroma od 65 let za moške in so upravičene do denarne socialne pomoči oziroma bi do nje lahko bile upravičene ali katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine, ugotovljen na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, presega višino njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine, ugotovljenega na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, ne presega pa višine njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine za varstveni dodatek, ter izpolnjujejo druge pogoje po tem zakonu. Do varstvenega dodatka niso upravičene osebe, ki so v celodnevem institucionalnem varstvu v socialnovarstvenem zavodu.

V postopku ugotavljanja upravičenosti do varstvenega dodatka se kot oseba, ki je trajno nezmožna za delo, šteje oseba, ki:

- ima status invalida I. kategorije
- je invalidsko upokojena
- ima status invalida po zakonu, ki ureja varstvo duševno in telesno prizadetih oseb ali
- ima mnenje invalidskih komisij Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije o trajni

nezmožnosti za delo.

V postopku ugotavljanja upravičenosti do varstvenega dodatka se kot trajno nezaposljiva oseba šteje oseba, ki razpolaga z odločbo o nezaposljivosti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov oziroma drugega ustreznega organa po predpisih, ki urejajo status invalidov.

Glede na ekvivalenčno lestvico, ki je določena v veljavnem zakonu (v nadaljevanju: **ekvivalenčna lestvica za varstveni dodatek**), se višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do varstvenega dodatka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena ZSVarPre določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, pri čemer se osebi, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za žensko oziroma od 65 let za moškega in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena ZSVarPre, ta višina minimalnega dohodka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena veljavnega zakona, ki zaradi uskladitve trenutno znaša 297,53 evra²², poveča za:

1. 0,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka (187,44 evra) za samsko osebo, za edino odraslo osebo v družini in za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do varstvenega dodatka in mu pripada nižji minimalni dohodek;
2. 0,34 osnovnega zneska minimalnega dohodka (101,16 evra) za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do varstvenega dodatka in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;
3. 0,69 osnovnega zneska minimalnega dohodka (205,30 evra) za samsko osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi.

Cenzus za varstveni dodatek tako trenutno znaša:

1. 1,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 484,97 evra za samsko osebo;
2. 1,45 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 431,42 evra za samsko osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi;
3. 2,2 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 654,57 evra za dvočlansko družino (2 odrasli osebi, nobena ni aktivna), v kateri samo en družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do varstvenega dodatka;
4. 2,54 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 755,73 evra za dvočlansko družino (2 odrasli osebi), v kateri obe osebi izpolnjujeta pogoje za upravičenost do varstvenega dodatka.

Višina varstvenega dodatka kot trajnega socialnovarstvenega prejemka je vezana na osnovni znesek minimalnega dohodka, zato se njegova višina avtomatično poveča ob zvišanju osnovnega zneska minimalnega dohodka. Ob sledenju načelu, naj ne bi nihče s socialnimi transferji prejel več neto dohodka kot oseba, ki zasluži minimalno plačo – in ne glede na to, da gre za osebe, od katerih se ne pričakuje, da bi se same preživljale - predlagatelj predlaga spremembo uteži za varstveni dodatek na način, da se ohrani trenutna meja socialne varnosti oziroma le-ta minimalno izboljša.

Predlog nove ekvivalenčne lestvice za varstveni dodatek, glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 331,26 evra (v nadaljnjem besedilu: OZMD):

Predlaga se, da se višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do varstvenega dodatka, ki se določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, pri osebi, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za žensko oziroma od 65 let za moškega in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena ZSVarPre, v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka 288,81 evra poveča za:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka za samsko osebo za edino odraslo osebo v družini in za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD in mu pripada nižji minimalni dohodek;
2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član

²² Glej Odredbo o usklajeni višini minimalnega dohodka od julija 2017 (Uradni list RS, št. 36/17).

izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;
3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

Če se pri določitvi minimalnega dohodka upoštevajo tudi otroci, se seštevek minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Cenzus za varstveni dodatek tako po predlogu znaša:

1. 1,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka (486,95 evra) za samsko osebo
2. 1,31 osnovnega zneska minimalnega dohodka (433,95 evra) za samsko osebo, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi;
3. 2,04 osnovnega zneska minimalnega dohodka (675,77 evra) za dvočlansko družino (2 odrasli osebi, nobena ni aktivna), v kateri samo en družinski član izpolnjuje pogoje za upravičenost do VD;
4. 2,29 osnovnega zneska minimalnega dohodka (758,59 evra) za dvočlansko družino (2 odrasli osebi), v kateri obe osebi izpolnujeta pogoje za upravičenost do VD.

K 7. členu

Predlaga se, da se postopki za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka (in ne postopki za uveljavljanje omenjenih pravic), ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, dokončajo po trenutno veljavnih določbah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in Zakona o socialno varstvenih prejemkih. V postopke za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka so zajeti ne samo postopki za odločanje o omenjenih pravicah na vlogo stranke, s katero stranka uveljavlja pravico ali želi sporočiti spremembo veljavne odločbe, ampak tudi postopki, ki jih v skladu z veljavnim zakonom, lahko oziroma mora pristojni center za socialno delo začeti po uradni dolžnosti zaradi nastopa spremembe. Za postopke ugotavljanja upravičenosti do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, ki so se začeli na prvi stopnji maja 2018, je določeno, da se dokončajo po tem zakonu.

S spremembami v 2., 5. in 6. členu tega zakona se predlagata novi ekvivalenčni lestvici za denarno socialno pomoč in varstveni dodatek oziroma novi meji socialne varnosti, ki za upravičence do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka oziroma za osebe, ki šele uveljavljajo omenjeni pravici, glede na trenutno zakonodajo, predstavljata izboljšanje njihovega socialnega položaja oziroma upravičenost do pravice. Ker se predlaga, da se začnejo omenjene spremembe uporabljati 1. junija 2018, pravica do denarne socialne pomoči in varstveni dodatek pa se v skladu z veljavnim zakonom priznata s prvim dnem naslednjega meseca po mesecu vložitve vloge, prav tako se o spremembi veljavne odločbe na novo odloči s prvim dnem naslednjega meseca po nastanku spremembe, je v drugem odstavku predloga tega člena določeno, da se postopki ugotavljanja upravičenosti do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, ki so se začeli na prvi stopnji maja 2018, dokončajo po tem zakonu.

S spremembami v 1. členu tega zakona se predlaga nova višina osnovnega zneska minimalnega dohodka, ki predstavlja bistveno oziroma minimalno izboljšanje socialnega položaja upravičencev do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka. Ker se ne predlaga uskladitev osnovnega zneska minimalnega dohodka, na podlagi katere bi bilo mogoče zneske denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, dodeljene z veljavno odločbo, sistemsko uskladiti, se predlaga tudi, da lahko upravičenec, ki ima odločbo o priznanju pravice do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka, ne glede na obdobje veljavnosti te odločbe pred potekom obdobja, za katerega mu je bila pravica priznana, v roku od 1. junija 2018 do 31. julija 2018 uveljavlja odmero teh pravic po tem zakonu. Ker je ugotavljanje materialnega položaja oziroma upravičenosti do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka skladno z veljavnim zakonom vezano na dan vložitve vloge, se predlaga, da se za potrebe odločanja v omenjenih primerih kot dan vložitve vloge šteje 31. maj 2018.

K 8. členu

Zaradi predlaganih sprememb v 1., 2., 3., 4., 5. in 6. členu tega zakona je potrebna manjša prilagoditev informacijskega sistema, ki je podpora pri odločanju o upravičenosti do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, zato je predviden zamik začetka uporabe tega zakona na 1. junij 2018. Določeno je tudi, da se do

začetka uporabe določb tega zakona uporabljajo določbe veljavnega Zakona o socialno varstvenih prejemkih.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

8. člen

(osnovni znesek minimalnega dohodka)

(1) Osnovni znesek minimalnega dohodka znaša 288,81 eura in se usklajuje po zakonu, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji, uporablja pa se od prvega dne naslednjega meseca po uskladitvi.

(2) Ne glede na zakon iz prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), na podlagi primerljive metodologije, najmanj vsakih pet let ugotovi višino minimalnih življenjskih stroškov. Če razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega 20 %, določi novo višino osnovnega zneska minimalnega dohodka.

26. člen

(merila za določitev višine minimalnega dohodka)

(1) Višina minimalnega dohodka za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi po naslednjih merilih:

1. prva odrasla oseba: 1,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,28 (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,28),
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,56 (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,56),
4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,85 (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,28),
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,71 (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno

aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,14),

9. prvi otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, ki je najstarejši: 0,76,

10. vsak naslednji otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,66.

(2) V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini merila iz prejšnjega odstavka.

(3) Kot prva odrasla oseba se šteje:

1. samska oseba,

2. mladoletna oseba brez staršev, ker so ti umrli ali ker v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so začeti ali tečejo postopki s skladu s predpisi, ki urejajo preprečevanje nasilja v družini, ni več dejansko povezana z njimi,

3. polnoletna oseba, dokler so jo starši v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, dolžni preživljati in ki v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so sproženi ali tečejo postopki v skladu s predpisi, ki urejajo preprečevanje nasilja v družini, ni več dejansko povezana z njimi.

(4) Kot prva odrasla oseba v družini se:

1. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti, od katerih nobena nima statusa aktivne osebe, šteje tista oseba, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

2. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti, ki imata obe status aktivne osebe, šteje tista oseba, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči oziroma tista oseba, ki ima status delovno aktivne osebe, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

3. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti, od katerih ima ena status aktivne osebe, šteje tista oseba, ki ima status aktivne osebe, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

4. v primeru enostarševske družine, šteje tista oseba, ki je roditelj.

(5) Za naslednjo odraslo osebo v družini se šteje polnoletna oseba, ki se po tem zakonu šteje v družino in ki ni otrok iz 9. ali 10. točke prvega odstavka tega člena.

(6) Kot aktivna oseba se šteje oseba, ki je zaposlena ali nezaposlena in je zmožna za delo.

(7) Dodatek za delovno aktivnost je dodatek k minimalnemu dohodku delovno aktivne samske osebe ali odraslega družinskega člana, namenjen spodbujanju k delu ali ohranjanju motivacije za delo.

(8) Kot delovno aktivne osebe se štejejo zaposlene osebe, osebe, ki opravljajo dejavnost, osebe, ki so vključene

v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in programe psihosocialne rehabilitacije, katerih cilj je zaposlitev, družinski pomočnik po zakonu, ki ureja socialno varstvo, osebe, ki so upravičene do delnega plačila za izgubljeni dohodek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, osebe, ki imajo sklenjeno pogodbo o opravljanju volonterskega pripravništva, osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu po zakonu, ki ureja prostovoljstvo, ter osebe, ki so vključene v zaposlitveno rehabilitacijo.

(9) Za osebe iz prejšnjega odstavka, ki so vključene v programe psihosocialne rehabilitacije, ter za osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljnem delu, se šteje, da so delovno aktivne v obsegu od 60 do 128 ur na mesec.

(10) Za osebe, ki opravljajo dejavnost, se štejejo osebe, ki opravljajo katerokoli samostojno dejavnost, kot so samostojni podjetniki posamezniki ali samostojne podjetnice posameznice po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, osebe, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, osebe, ki z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti, znanosti ali zasebno veterinarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo.

(11) Za osebe, ki opravljajo dejavnost, se šteje, da so delovno aktivne v obsegu več kot 128 ur na mesec, razen če se iz drugih okoliščin ugotovi drugače.

(12) Šteje se, da imajo osebe iz 4. in 5. točke prvega odstavka tega člena, ki niso družinski člani, dovolj lastnih sredstev za preživljanje, če njihov dohodek presega minimalni dohodek, ki bi jim pripadal, če ne bi imele drugih dohodkov.

(13) V primeru otroka, ki živi v enostarševski družini po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, se višina minimalnega dohodka za družino za vsakega takega otroka poveča za 20 % osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona.

34.a člen

(posebna oblika izredne denarne socialne pomoči po smrti družinskega člana)

(1) Ne glede na določbe tega poglavja se družinskemu članu umrlega kot posebna oblika izredne denarne socialne pomoči dodeli enkratna izredna denarna socialna pomoč v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona.

(2) Do pravice iz prejšnjega odstavka je upravičen družinski član umrlega, če je bil na dan smrti umrlega upravičen do socialno varstvenih pravic po tem zakonu ali katerega lastni dohodek oziroma katerega skupni lastni dohodek družine, pri izračunu katerega se ne upoštevajo denarna socialna pomoč in varstveni dodatek po tem zakonu, otroški dodatek po zakonu, ki ureja družinske prejemke in državna štipendija po zakonu, ki ureja štipendiranje, ni presegal višine njegovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov, določenega na način iz 50. člena tega zakona, pri čemer se dodatki za delovno aktivnost iz 26. člena tega zakona in krivdni razlogi iz 28. člena tega zakona ne upoštevajo.

(3) Pri izračunu višine minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov, določenega na način iz 50. člena tega zakona, se šteje, da samo družinski član umrlega, ki uveljavlja pravico iz tega člena, izpolnjuje pogoj iz drugega odstavka 50. člena tega zakona.

(4) Kot družinski člani umrlega iz tega člena se štejejo naslednje osebe:

1. zakonec oziroma oseba, s katero je umrli živel v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo oziroma oseba, s katero je umrli živel v registrirani istospolni partnerski skupnosti,

2. otroci in pastorki,

3. starši oziroma oseba, s katero eden izmed staršev živi v zakonski zvezi ali v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti.

(5) Vloga za enkratno izredno denarno socialno pomoč iz prvega odstavka tega člena se vloži pri pristojnem centru za socialno delo v roku enega leta od datuma smrti umrlega. Vlogi je treba priložiti dokazilo o smrti, če podatek ni vpisan v matični register o smrti.

(6) Enkratna izredna denarna socialna pomoč iz prvega odstavka tega člena se dodeli in izplača vlagatelju kot pomoč za vse družinske člane umrlega.

34.b člen

(posebna oblika izredne denarne socialne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba)

(1) Ne glede na določbe tega poglavja se družinskemu članu umrlega, ki je poskrbel za pogreb v Republiki Sloveniji, kot posebna oblika izredne denarne socialne pomoči dodeli izredna denarna socialna pomoč kot pomoč pri kritju stroškov pogreba v višini dvakratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona, vendar ne več kot znašajo stroški pogreba.

(2) Do pravice iz prejšnjega odstavka je upravičen družinski član umrlega, če je bil na dan smrti umrlega upravičen do socialno varstvenih pravic po tem zakonu ali katerega lastni dohodek oziroma skupni lastni dohodek družine, pri izračunu katerega se ne upoštevajo denarna socialna pomoč in varstveni dodatek po tem zakonu, otroški dodatek po zakonu, ki ureja družinske prejemke in državna štipendija po zakonu, ki ureja štipendiranje, ni presegal višine 606 eurov za samsko osebo oziroma 909 eurov za družino.

(3) Kot družinski člani umrlega iz tega člena se štejejo naslednje osebe:

1. zakonec oziroma oseba, s katero je umrli živel v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo oziroma oseba, s katero je umrli živel v registrirani istospolni partnerski skupnosti;

2. otroci in pastorki,

3. starši oziroma oseba, s katero eden izmed staršev živi v zakonski zvezi ali v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti.

(4) Družinski član umrlega, ki je poskrbel za pogreb, vlogo za izredno denarno socialno pomoč iz prvega odstavka tega člena vloži pri pristojnem centru za socialno delo v roku enega leta od datuma smrti umrlega, če zneska te pomoči pri računu za opravljene pogrebne storitve ni odštelo že pogrebno podjetje na podlagi podatka o upravičenosti družinskega člana do socialno varstvenih pravic po tem zakonu. Vlogi je treba priložiti originalni račun za opravljeni pogreb ali predračun stroškov pogreba in dokazilo o smrti, če podatek ni vpisan v matični register o smrti.

(5) Če je pogrebno podjetje pri računu za opravljene pogrebne storitve odštelo znesek izredne denarne socialne pomoči iz prvega odstavka tega člena, pogrebному podjetju ta znesek povrne izplačevalec pravice iz prvega

odstavka tega člena.

(6) Izredna denarna socialna pomoč iz prvega odstavka tega člena se izplača v denarju družinskemu članu, ki je poskrbel za pogreb, oziroma z nakazilom pogrebniemu podjetju.

(7) Zneska iz drugega odstavka tega člena minister, pristojen za socialno varstvo, na novo določi s sklepom po letu, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2 odstotka bruto domačega proizvoda, na podlagi zadnjih znanih končnih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije o pragu tveganja revščine.

50. člen

(merila za določitev višine minimalnega dohodka za varstveni dodatek)

(1) Višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do varstvenega dodatka se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu.

(2) Osebi iz prejšnjega člena, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena starejša od 63 let ženska oziroma 65 let moški in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena tega zakona, se višina minimalnega dohodka, določena v skladu s prejšnjim odstavkom, v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona poveča za:

1. 0,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka:
  - za samsko osebo,
  - za edino odraslo osebo v družini in
  - za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada nižji minimalni dohodek;
2. 0,34 osnovnega zneska minimalnega dohodka:
  - za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;
3. 0,69 osnovnega zneska minimalnega dohodka:
  - za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

51. člen

(način določitve višine varstvenega dodatka)

(1) Višina varstvenega dodatka za samsko osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in nima lastnega dohodka, se določi v višini 0,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

(2) Višina varstvenega dodatka za samsko osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in ima lastni dohodek, se določi v višini razlike med minimalnim dohodkom za varstveni dodatek, ki pripada tej osebi, in njenim lastnim dohodkom.

(3) Višina varstvenega dodatka za osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in se nahaja v družini, se določi kot razlika med seštevkom minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine, in lastnim dohodkom družine.

(4) Ne glede na prvi, drugi in tretji odstavek tega člena se višina varstvenega dodatka za upravičence do denarne socialne pomoči oziroma za osebe, ki bi do denarne socialne pomoči lahko bile upravičene ter izpolnjujejo pogoje iz 49. člena tega zakona, določi v višini:

1. 0,63 osnovnega zneska minimalnega dohodka:
  - za samsko osebo,
  - za edino odraslo osebo v družini in
  - za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in mu pripada nižji minimalni dohodek;
2. 0,34 osnovnega zneska minimalnega dohodka:
  - za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;

3. 0,69 osnovnega zneska minimalnega dohodka:
  - za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

V. PRILOGA

Predlog zakona ne zahteva spremembo podzakonski aktov, zato ti niso priloženi.

Priložena je Raziskava o minimalnih življenjskih stroških, na kateri temelji predlog zakona.